

മഹാഭാരതം - 25

മഹാഭാരതം 25

വ്യാസമഹർഷി

4 വിരാടപർവം അധ്യായം 1 - 25

താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 25

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപീഡിയ.

4 വിരാടപർവം

അധ്യായം 1

1 [ജ]

കഥം വിരാടനഗരേ മമ പൂർവപിതാമഹാഃ
അജ്ഞാതവാസം ഉഷിതാ ദുര്യോധന ഭയാർദിതാഃ
2 തഥാ തു സ വരാംൽ ലബ്ധ്യാ ധർമ്മാധർമ്മഭൃതാം വരഃ
ഗത്യാശ്രമം ബ്രാഹ്മണേഭ്യ ആചഖ്യൗ സർവം ഏവ തത്
3 കഥയിത്യാ തു തത് സർവം ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ യുധിഷ്ഠിരഃ
അരണീ സഹിതം തസ്മൈ ബ്രാഹ്മണായ ന്യവേദയത്
4 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ധർമ്മപുത്രോ മഹാമനാഃ
സംനിവർത്യാനുജാൻ സർവാൻ ഇതി ഹോവാച ഭാരത
5 ദ്വാദശമോനി വർഷാണി രാഷ്ട്രാദ് വിപ്രോഷിതാ വയം
ത്രയോദശോ ഽപി സമ്പ്രാപ്തഃ കൃച്ഛഃ പരമദുർവസഃ
6 സ സാധു കൗന്തേയ ഇതോ വാസം അർജുന രോചയ
യത്രേമാ വസതീഃ സർവാ വസേമാവിദിതാഃ പരൈഃ
7 തസ്യൈവ വരദാനേന ധർമ്മസ്യ മനുജാധിപ
അജ്ഞാതാ വിചരിഷ്യാമോ നരാണാ ഭരതർഷഭ
8 കിം തു വാസായ രാഷ്ട്രാണി കീർത്തിഷ്യാമി കാന്തി ചിത്
രമണീയാനി ഗുപ്താനി തേഷാം കിം ചിത് സ്മ രോചയ
9 സന്തി രമ്യാ ജനപദാ ബഹവ് അന്നാഃ പരിതഃ കന്ത്രൻ
പാഞ്ചാലാശ് ചേദിമത്യാശ് ച ശൂരസേനാഃ പടച്ചരാഃ
ദശാർണാ നവ രാഷ്ട്രം ച മല്ലാഃ ശാല്യ യുഗന്ധരാഃ
10 ഏതേഷാം കതമോ രാജൻ നിവാസസ് തവ രോചതേ
വത്യാമോ യത്ര രാജേന്ദ്ര സംവത്സരം ഇമം വയം
11 ഏവം ഏതൻ മഹാബാഹോ യഥാ സ ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ
അബ്രവീത് സർവഭൂതേശസ് തത് തഥാ ന തദ് അന്യഥാ
12 അവശ്യം ത്വ ഏവ വാസാർഥം രമണീയം ശിവം സുഖം
സാമന്ത്ര്യ സഹിതൈഃ സർവൈർ ദൃഷ്ടുവ്യം അകതോഭയം
13 മത്സ്യോ വിരാടോ ബലവാൻ അഭിരക്ഷേത് സ പാണ്ഡവാൻ
ധർമ്മശീലോ വദാന്യശ് ച വൃദ്ധശ് ച സുമഹാധനഃ
14 വിരാടനഗരേ താത സംവത്സരം ഇമം വയം
കർവന്തസ് തസ്യ കർമാണി വിഹരിഷ്യാമ ഭാരത
15 യാനി യാനി ച കർമാണി തസ്യ ശക്ഷ്യാമഹേ വയം

കർതൃം യോ യത് സ തത് കർമ ബ്രവീതു കരുനന്ദനാഃ
 16 നരദേവ കഥം കർമ രാഷ്ട്രേ തസ്യ കരിഷ്യസി
 വിരാട നൃപതേഃ സായോ രംസ്യസേ കേന കർമണാ
 17 മൃദുർ വദാന്യോ ഹ്രീമാംശ് ച ധർമീകഃ സത്യവിക്രമഃ
 രാജംസ് ത്വം ആപദാ ക്ലിഷ്ടഃ കിം കരിഷ്യസി പാണ്ഡവ
 18 ന ദുഃഖം ഉചിതം കിം ചിദ് രാജൻ വേദ യഥാ ജനഃ
 സ ഇമാം ആപദം പ്രാപ്യ കഥം ഘോരാം തരിഷ്യസി
 19 ശൃണുധം യത് കരിഷ്യാമി കർമ വൈ കരുനന്ദനാഃ
 വിരാടം അനുസമ്പ്രാപ്യ രാജാനം പുരുഷർഷഭം
 20 സഭാസ്താരോ ഭവിഷ്യാമി തസ്യ രാജേണാ മഹാത്മനഃ
 കങ്കോ നാമ ദ്വിജോ ഭൂത്വാ മതാക്ഷഃ പ്രിയ ദേവിതാ
 21 വൈസ്പത്യൻ കാഞ്ചനാൻ ദാന്താൻ ഫലൈർ ജ്യോതി രസൈഃ സഹ
 കൃഷ്ണാക്ഷാംൽ ലോഹിതാക്ഷാംശ് ച നിർവർത്യാമി മനോരമാൻ
 22 ആസം യുധിഷ്ഠിരസ്യഹം പുരാ പ്രാണസമഃ സഖാ
 ഇതി വക്ഷ്യാമി രാജാനം യദി മാം അനുയോക്ഷ്യതേ
 23 ഇത്യ ഏതദ് വോ മയാഖ്യാതം വിഹരിഷ്യാമ്യ് അഹം യഥാ
 വൃകോദര വിരാടേ ത്വം രംസ്യസേ കേന കർമണാ

അധ്യായം 2

1 [ഭ്മ]

പൗരോഗവോ ബ്രുവാനോ ഫഹം ബല്ലുവോ നാമ നാമതഃ
 ഉപസ്ഥാസ്യാമി രാജാനം വിരാടം ഇതി മേ മതിഃ
 2 സുപാനസ്യ കരിഷ്യാമി കശലോ ഫസ്തി മഹാനസേ
 കൃതപൂർവാണി യൈർ അസ്യ വൃജ്ഞനാനി സുശിക്ഷിതൈഃ
 താൻ അപ്യ് അഭിഭവിഷ്യാമി പ്രീതിം സഞ്ജനയന്ന് അഹം
 3 ആഹരിഷ്യാമി ദാത്രണാം നിചയാൻ മഹതോ ഫപി ച
 തത് പ്രേക്ഷ്യ വിപുലം കർമ്മ രാജാ പ്രീതോ ഭവിഷ്യതി
 4 ദ്വിപാ വാ ബലിനോ രാജൻ വൃഷഭാ വാ മഹാബലഃ
 വിനിഗ്രാഹ്യോ യദി മയാ നിഗ്രഹീഷ്യാമി താൻ അപി
 5 യേ ച കേ ചിൻ നിയോത്യന്തി സമാജേഷു നിയോധകഃ
 താൻ അഹം നിഹനിഷ്യാമി പ്രീതിം തസ്യ വിവർധയൻ
 6 ന ത്വ് ഏതാൻ യുധമാനാം വൈ ഹനിഷ്യാമി കഥം ചന
 തഥൈതാൻ പാതയിഷ്യാമി യഥാ യാസ്യന്തി ന ക്ഷയം
 7 ആരാലികോ ഗോവികർതാ സുപകർതാ നിയോധകഃ
 ആസം യുധിഷ്ഠിരസ്യോഹം ഇതി വക്ഷ്യാമി പൃച്ഛതഃ
 8 ആത്മാനം ആത്മനാ രക്ഷംഗ് ചരിഷ്യാമി വിശാം പതേ
 ഇത്യ് ഏതത് പ്രതിജാനാമി വിഹരിഷ്യാമ്യ് അഹം യഥാ
 9 യം അഗ്നിർ ബ്രാഹ്മണോ ഭൂത്വാ സമാഗച്ഛൻ നൃണാം വരം
 ദിധക്ഷുഃ ഖാണ്ഡവം ദാവം ദാശാർഹ സഹിതം പുരാ
 10 മഹാബലം മഹാബാഹുഃ അജിതം കുരുനന്ദനം
 സോ ഫയം കിം കർമ്മ കൗന്തേയഃ കരിഷ്യതി ധനഞ്ജയഃ
 11 യോ ഫയം ആസാദ്യ തം താവം തർപയാം ആസ പാവകം
 വിജിത്യൈക രഥേനേന്ദ്രം ഹത്യാ പന്നഗരക്ഷസാൻ
 ശ്രേഷ്ഠഃ പ്രതിയുധാം നാമ സോ ഫർജ്ജുനഃ കിം കരിഷ്യതി
 12 സൂര്യഃ പ്രപതതാം ശ്രേഷ്ഠോ ദ്വിപദാം ബ്രാഹ്മണോ വരഃ
 ആശീവിഷുഗ് ച സർപാണാം അഗ്നിസ് തേജസ്മിനാം വരഃ
 13 ആയുധാനാം വരോ വർജഃ കകദ്മീ ച ഗവാം വരഃ
 ഹ്രദാനാം ഉദധിഃ ശ്രേഷ്ഠഃ പർജന്യോ വർഷതാം വരഃ
 14 ധൃതരാഷ്ട്രഗ് ച നാഗാനാം ഹസ്തിഷ്ഠ് ഐരാവതോ വരഃ
 പുത്രഃ പ്രിയാണാം അധികോ ഭാര്യോ ച സുഹൃദാം വരം
 15 യഥൈതാനി വിശിഷ്യാനി ജാത്യാം ജാത്യാം വൃകോദര

ഏവം യുവാ ഗുഡാകേശഃ ശ്രേഷ്ഠഃ സർവധനർമ്മതാം
 16 സോ ിയം ഇന്ദ്രാദ് അനവരോ വാസുദേവാച് ച ഭാരത
 ഗാബധീവധന്വാ ശ്വേതാശ്വോ ബിഭൃത്യഃ കിം കരിഷ്യതി
 17 ഉഷിത്വാ പഞ്ചവർഷാണി സഹസ്രാക്ഷസ്യ വേശ്മനി
 ദിവ്യാന്യ് അസ്താസ്ത്യാവാപ്താനി ദേവരൂപേണ ഭാസ്വതാ
 18 യം മന്യേ ദ്വാദശം ഭദ്രം ആദിത്യാനാം ത്രയോദശം
 യസ്യ ബാഹു സമൗ ദീർഘൗ ജ്യോ ഘാതകാനി ത്വചൗ
 ദക്ഷിണേ ചൈവ സവ്യേ ച ഗവാം ഇവ വഹഃ കൃതഃ
 19 ഹിമവാൻ ഇവ ശൈലാനാം സമുദ്രഃ സരിതാം ഇവ
 ത്രിദശാനാം യഥാ ശക്രോ വസൂനാം ഇവ ഹവ്യവാഃ
 20 മൃഗാണാം ഇവ ശാർദൂലോ ഗരുഡഃ പതതാം ഇവ
 വരഃ സംനഹ്യമാനാനാം അർജുനഃ കിം കരിഷ്യതി
 21 പ്രതിജ്ഞാം ഷണ്ഡകോ ിസ്തീതി കരിഷ്യാമി മഹീപതേ
 ജ്യോ ഘാതൗ ഹി മഹാന്തൗ മേ സംവർതും നൃപ ദുഷ്കരൗ
 22 കർണയോഃ പ്രതിമുച്യാഹം കണ്ഡലേ ജലനോപമേ
 വേണി കൃതശിരോ രാജൻ നാമ്നാ ചൈവ ബൃഹന്നഡാ
 23 പാണ് ആഖ്യായികാം നാമ സ്തീഭാവേന പുനഃ പുനഃ
 രഥയിഷ്യേ മഹീപാലം അന്യാംഗ് ചാന്തഃപുരേ ജനാൻ
 24 ഗീതം നൃത്തം വിചിത്രം ച വാദിത്രം വിവിധം തഥാ
 ശിക്ഷയിഷ്യാമ്യ് അഹം രാജൻ വിരാട ഭവനേ സ്തീയഃ
 25 പ്രജാനാം സമുദാചാരം ബഹു കർമകൃതം വദൻ
 ഛാദയിഷ്യാമി കൗന്തേയ മായയാത്മാനം ആത്മനാ
 26 യുധിഷ്ഠിരസ്യ ഗേഹേ ിസ്തീ ദ്രൗപദ്യാഃ പരിചാരികാ
 ഉഷിതാസ്തീതി വക്ഷ്യാമി പൃഷ്ഠോ രാജ്ഞാ ച ഭാരത
 27 ഏതേന വിധിനാ ഛന്നഃ കൃതകേന യഥാ നലഃ
 വിഹരിഷ്യാമി രാജേന്ദ്ര വിരാട ഭവനേ സുഖം

അധ്യായം 3

1 [വൈ]

കിം ത്വം നകല കർവാണസ് തത്ര താത ചരിഷ്യസി
 സുകമാരശ് ച ശൂരശ് ച ദർശനീയഃ സുഖോചിതഃ
 2 അശ്വബന്ധോ ഭവിഷ്യാമി വിരാടഃ നൃപതേർ അഹം
 ഗ്രന്ഥികോ നാമ നാസ്താഹം കർമ്മൈതത് സുപ്രിയം മമ
 3 കശലോ റ്റസ്യത് അശ്വശിക്ഷായാം തഥൈവാശ്വചികിത്സിയേ
 പ്രിയാശ് ച സതതം മേ റ്റശ്യാഃ കരുരാജ യഥാ തവ
 4 യേ മാം ആമന്ത്രയിഷ്യന്തി വിരാടനഗരേ ജനാഃ
 തേഭ്യ ഏവം പ്രവക്ഷ്യാമി വിഹരിഷ്യാമ്യ് അഹം യഥാ
 5 സഹദേവ കഥം തസ്യ സമീപേ വിഹരിഷ്യസി
 കിം വാ ത്വം താത കർവാണഃ പ്രച്ഛന്നോ വിചരിഷ്യസി
 6 ഗോസംഖ്യാതാ ഭവിഷ്യാമി വിരാടസ്യ മഹീപതേഃ
 പ്രതിഷേധാ ച ദോഗ്ധാ ച സംഖ്യാനേ കശലോ ഗവാം
 7 തന്തിപാല ഇതി ഖ്യാതോ നാസ്താ വിദിതം അസ്തു തേ
 നിപുണം ച ചരിഷ്യാമി വേ്യതു തേ മാനസോ ജ്വരഃ
 8 അഹം ഹി ഭവതാ ഗോഷ്യ സതതം പ്രകൃതഃ പുരാ
 തത്ര മേ കൗശലം കർമ്മ അവബുദ്ധം വിശാം പതേ
 9 ലക്ഷണം ചരിതം ചാപി ഗവാം യച് ചാപി മംഗലം
 തത് സർവം മേ സുവിദിതം അന്യച് ചാപി മഹീപതേ
 10 വൃഷഭാൻ അപി ജാനാമി രാജൻ പൂജിത ലക്ഷണാൻ
 യേഷാം മൂത്രം ഉപാഘ്രായ അപി വന്ധ്യാ പ്രസൂയതേ
 11 സോ റ്റഹം ഏവം ചരിഷ്യാമി പ്രീതിർ അത്ര ഹി മേ സദാ
 ന ച മാം വേത്യതി പരസ് തത് തേ രോചതു പാർഥിവ
 12 ഇയം തു നഃ പ്രിയാ ഭാര്യാ പ്രാണേഭ്യോ റ്റപി ഗരിയസീ
 മാതേവ പരിപാല്യാ ച പൂജ്യാ ജ്യേഷ്ഠേവ ച സ്വസാ
 13 കേന സു കർമ്മണാ കൃഷ്ണാ ദ്രൗപദി വിചരിഷ്യതി
 ന ഹി കിം ചിദ് വിജാനാതി കർമ്മ കർതും യഥാ സ്ത്രീയഃ
 14 സുകമാരീ ച ബാലാ ച രാജപുത്രീ യശസ്വിനി
 പതിവ്രതാ മഹാഭാഗാ കഥം ന വിചരിഷ്യതി
 15 മാല്യഗന്ധാൻ അലങ്കാരാൻ വസ്ത്രാണി വിവിധാന്തി ച
 ഏതാന്യ് ഏവാഭിജാനാതി യതോ ജാതാ ഹി ഭാമിനീ
 16 സൈരന്വേ്യോ റ്റരക്ഷിതാ ലോകേ ഭൂജിഷ്യാഃ സന്തി ഭാരത

നൈവം അന്യാഃ സ്ത്രീയോ യാന്തി ഇതി ലോകസ്യ നിശ്ചയഃ

17 സാഹം ബ്രുവാണാ സൈരന്വ്രീ കശലാ കേശകർമ്മണി

ആത്മഗുപ്താ ചരിഷ്യാമി യൻ മാം ത്വം അനപ്ചച്ഛസി

18 സുദേഷ്ണാം പ്രത്യുപസ്ഥാസ്യേ രാജഭാര്യാം യശസ്വിനീം

സാ രക്ഷിഷ്യതി മാം പ്രാപ്താം മാ തേ ഭൂദ് ഭൂഃഖം ഇന്ദ്രശം

19 [യ]

കല്യാണം ഭാഷസേ കൃഷ്ണേ കലേ ജാതാ യഥാ വദേത്

ന പാപം അഭിജാനാസി സാധു സാധവീ വ്രതേ സ്ഥിതാ

അധ്യായം 4

1 [യ]

കർമാണ്യ ഉക്താനി യുഷ്ഠാഭിർ യാനി താനി കരിഷ്യഥ
മമ ചാപി യഥാബുദ്ധിരൂചിതാനി വിനിശ്ചയാത്

2 പുരോഹിതോ ഽയം അസ്മാകം അഗ്നിഹോത്രാണി രക്ഷതു
സൂദപൗരോഗവൈഃ സാർധം ഭൂപദസ്യ നിവേശനേ

3 ഇന്ദ്രസേന മുഖാശ് ചേമേ രഥാൻ ആദായ കേവലാൻ
യാതു ദ്വാഭവതീം ശീഘ്രം ഇതി മേ വർത്തതേ മതിഃ

4 ഇമാശ് ച നാര്യോ ഭൂപദദ്യാഃ സർവശഃ പരിചാരികാഃ
പാഞ്ചാലാൻ ഏവ ഗച്ഛന്തു സൂദപൗരോഗവൈഃ സഹ

5 സർവൈർ അപി ച വക്തവ്യം ന പ്രജ്ഞായത പാണ്ഡവാഃ
ഗതാ ഹ്യ് അസ്മാൻ അപാകീര്യ സർവേ ദ്വൈതവനാദ് ഇതി

6 വിദിതേ ചാപി വക്തവ്യം സുഹൃദ്ഭിർ അനുരാഗതഃ
അതോ ഽഹം അപി വക്ഷ്യാമി ഹേതുമത്രം നിബോധത

7 ഹന്തേമാം രാജവസതിം രാജപുത്രാ ബ്രവീമി വഃ
യഥാ രാജകുലം പ്രാപ്യ ചരൻ പ്രേഷ്യോ ന രിഷ്യതി

8 ദുർവസം ത്വ് ഏവ കൗരവ്യാ ജാനതാ രാജവേശ്മനി
അമാനിന്തൈഃ സുമാനാർഹാ അജ്ഞാതൈഃ പരിവത്സരം

9 ദിഷ്യ ദ്വാരോ ലഭേദ് ദ്വാരം ന ച രാജസു വിശ്വസേത്
തദ് ഏവാസനം അന്വിച്ഛേദ് യത്ര നാഭിഷജേത് പരഃ

10 നാസ്യ യാനം ന പര്യങ്കം ന പീഠം ന ജഗം രഥം
ആരോഹേത് സംമതോ ഽസ്മിതി സ രാജവസതിം വസേത്

11 അഥ യന്ത്രൈനം ആസീനം ശങ്കേരൻ ദുഷ്ടചാരിണഃ
ന തത്രോപവിശേജ് ജാതു സ രാജവസതിം വസേത്

12 ന ചാനശിഷ്യേദ് രാജാനം അപ്ച്ചന്തം കദാ ചന
ഇഷ്ടീം ത്വ് ഏനം ഉപാസീത കാലേ സമഭിപുജയൻ

13 അസ്യയന്തി ഹി രാജാനോ ജനാൻ അന്ത്രതവാദിനഃ
തഥൈവ ചാവമന്യന്തേ മന്ത്രിണം വാദിനം മുഷാ

14 നൈഷാം ദാരേഷു കർവീത മൈത്രീം പ്രാജ്ഞഃ കഥം ചന
അന്തഃപുര ചരാ യേ ച ദ്വേഷ്ടി യാനഹിതാശ് ച യേ

15 വിദിതേ ചാസ്യ കർവീത കര്യാണി സുലഘ്വന്യ് അപി
ഏവം വിചരതോ രാജേണാ ന ക്ഷതിർ ജായതേ ക്വ ചിത്

16 യത്താച് ചോപചരേദ് ഏനം അഗ്നിവദ് ദേവവച് ച ഹ

അന്യതേനോപചീർണോ ഹി ഹിംസയാദ് ഏനം അസംശയം
 17 യച് ച ഭർതാനയുഞ്ജിത തദ് ഏവാഭ്യന്വർതയേത്
 പ്രമാദം അവലേഹാം ച കോപം ച പരിവർജയേത്
 18 സമർഥനാസു സർവാസു ഹിതം ച പ്രിയം ഏവ ച
 സംവർണയേത് തദ് ഏവാസ്യ പ്രിയാദ് അപി ഹിതം വദേത്
 19 അനുകൂലോ ഭവേച് ചാസ്യ സർവാര്മേഷു കഥാസു ച
 അപ്രിയം ചാഹിതം യത് സ്യാത് തദ് അസ്മൈ നാനവർണയേത്
 20 നാഹം അസ്യ പ്രിയോ fസ്തിതി മത്യാ സേവേത പണ്ഡിതഃ
 അപ്രമത്തശ് ച യത്തശ് ച ഹിതം കര്യാത് പ്രിയം ച യത്
 21 നാസ്യാനിഷ്ഠാനി സേവേത നാഹിതൈഃ സഹ സംവസേത്
 സ്വസ്ഥാനാൻ ന വികമ്പേത സ രാജവസതിം വസേത്
 22 ദക്ഷിണം വാമ വാമം വാ പാർശ്വം ആസീത പണ്ഡിതഃ
 രക്ഷിണാം ഹ്യ് ആത്തശസ്താണാം സ്ഥാനം പശ്ചാദ് വിധിയതേ
 നിത്യം വിപ്രതിഷ്ഠിധം തു പുരസ്താദ് ആസനം മഹത്
 23 ന ച സന്ദർശനേ കിം ചിത് പ്രവൃദ്ധം അപി സഞ്ജപേത്
 അപി ഹ്യ് ഏതദ് ദരിദ്രാണാം വ്യലീക സ്ഥാനം ഉത്തമം
 24 ന മൃഷാഭിഹിതം രാജേണാ മനുഷ്യേഷു പ്രകാശയേത്
 യം ചാസ്യയന്തി രാജാനഃ പുരുഷം ന വദേച് ച തം
 25 ശൂരോ fസ്തിതി ന ദ്രുഃ സ്യാദ് ബുദ്ധിമാൻ ഇതി വാ പുനഃ
 പ്രിയം ഏവാചരൻ രാജനഃ പ്രിയോ ഭവതി ഭോഗവാൻ
 26 ഐശ്വര്യം പ്രാപ്യ ദുഷ്ടാപം പ്രിയം പ്രാപ്യ ച രാജതഃ
 അപ്രമത്തോ ഭവേദ് രാജനഃ പ്രിയേഷു ച ഹിതേഷു ച
 27 യസ്യ കോപോ മഹാബാധഃ പ്രസാദശ് ച മഹാഫലഃ
 കസ് തസ്യ മനസാപീച്ഛേദ് അനർഥം പ്രാജ്ഞസംമതഃ
 28 ന ചൗഷ്ഠ നിർഭജേജ് ജാതു ന ച വാക്യം സമാക്ഷിപേത്
 സദാ ക്ഷൃതം ച വാതം ച ഷ്ടീവനം ചാചരേച് ഛരണൈഃ
 29 ഹാസ്യവസ്തുഷു ചാപ്യ് അസ്യ വർതമാനേഷു കേഷു ചിത്
 നാതിഗാഢം പ്രഹൃഷ്യേത ന ചാപ്യ് ഉന്മത്തവദ് ധസേത്
 30 ന ചാതിയൈര്യേണ ചരേദ് ഗുരുതാം ഹി വ്രജേത് തഥാ
 സ്തിതം തു മൃദുപൂർവേണ ദർശയേത പ്രസാദജം
 31 ലാഭേ ന ഹർഷയേദ് യസ് തു ന വ്യഥേദ് യോ fവമാനിതഃ
 അസംമൂഢശ് ച യോ നിത്യം സ രാജവസതിം വസേത്
 32 രാജാനം രാജപുത്രം വാ സംവർതയതി യഃ സദാ

അമാത്യഃ പണ്ഡിതോ ഭൂത്യാ സ ചിരം തിഷ്ഠതി ശ്രിയം
33 പ്രഗൃഹീതസ് ച യോ fമാത്യോ നിഗൃഹീതസ് ച കാരണൈഃ
ന നിർബന്ധാതി രാജാനം ലഭേതേ പ്രഗ്രഹം പുനഃ
34 പ്രത്യക്ഷം ച പരോക്ഷം ച ഗുണവാദീ വിചക്ഷണഃ
ഉപജീവീ ഭവേദ് രാജേണാ വിഷയേ ചാപി യോ വസേത്
35 അമാത്യോ ഹി ബലാദ് ഭോജ്ഞം രാജാനം പ്രാർഥയേത് ത്ര യഃ
ന സ തിഷ്ഠേച് ചിരം സ്ഥാനം ഗച്ഛേച് ച പ്രാണസംശയം
36 ശ്രേയഃ സദാത്മനോ ദൃഷ്ട്യാ പരം രാജ്ഞാ ന സംവദേത്
വിശേഷയേൻ ന രാജാനം യോഗ്യാ ഭൂമിഷു സർവദാ
37 അഗ്ലാനോ ബലവാൻ ശൂരശ് ചരായേവാനപഗഃ സദാ
സത്യവാദീ മൂഢർ ദാന്തഃ സ രാജവസതിം വസേത്
38 അന്യസ്മിൻ പ്രേഷ്യമാണേ ത്ര പുരസ്താദ് യഃ സമുത്പതേത്
അഹം കിം കരവാണീതി സ രാജവസതിം വസേത്
39 ഉഷ്ണേ വാ യദി വാ ശീതേ രാത്രൗ വാ യദി വാ ദിവാ
ആദിഷ്ടോ ന വികൽപേത സ രാജവസതിം വസേത്
40 യോ വൈ ഗൃഹേഭ്യഃ പ്രവസൻ പ്രിയാണാം നാനസംസ്മരേത്
ദുഃഖേന സുഖം അനീച്ഛേത് സ രാജവസതിം വസേത്
41 സമവേഷം ന കർവീത നാത്യുച്ചൈഃ സംനിയൗ ഹസേത്
മന്ത്രം ന ബഹുധാ കര്യാദ് ഏവം രാജ്ഞഃ പ്രിയോ ഭവേത്
42 ന കർമണി നിയുക്തഃ സൻ ധനം കിം ചിദ് ഉപസ്മശേത്
പ്രാപ്തോതി ഹി ഹരൻ ദ്രവ്യം ബന്ധനം യദി വാ വധം
43 യാനം വസ്ത്രം അലങ്കാരം യച് ചാനൃത് സന്ത്രയച്ഛതി
തദ് ഏവ ധാരയേൻ നിത്യം ഏവം പ്രിയതരോ ഭവേത്
44 സംവത്സരം ഇമം താത തഥാ ശീലാ ബൃഭൂഷവഃ
അഥ സ്വവിഷയം പ്രാപ്യ യഥാകാമം ചരിഷ്യഥ
45 അനുശിഷ്ടാഃ സ്മ ഭദ്രം തേ നൈതദ് വക്താസ്തി കശ് ചന
കന്തിം ഋതേ മാതരം നോ വിദുരം ച മഹാമതിം
46 യദ് ഏവാനന്തരം കാര്യം തദ് ഭവാൻ കർതും അർഹതി
താരണായാസ്യ ദുഃഖസ്യ പ്രസ്ഥാനായ ജയായ ച
47 [വൈ]
ഏവം ഉക്തസ് തതോ രാജ്ഞാ ധൗമ്യോ fഥ ദ്വിജസന്തമഃ
അകരോദ് വിധിവത് സർവം പ്രസ്ഥാനേ യദ് വിധിയതേ
48 തേഷാം സമീധ്യ താൻ അഗ്നീൻ മന്ത്രവച് ച ജുഹാവ സഃ

സമൃദ്ധി വൃദ്ധിലാഭായ പൃഥിവീ വിജയായ ച
49 അഗ്നിം പ്രദക്ഷിണം കൃത്യാ ബ്രാഹ്മണാംശ് ച തപോധനാൻ
യാജ്ഞസേനീം പുരസ്കൃത്യ ഷഡ് ഏവഥ പ്രവര്യജഃ

അധ്യായം 5

1 [വൈ]

തേ വീരാ ബദ്ധനിസ്ത്രിംശാസ് തതായുധ കലാപിനഃ
ബദ്ധഗോധാമുലി ത്രാണാഃ കാലിന്ദീം അഭിതോ യയുഃ
2 തതസ് തേ ദക്ഷിണം തീരം അന്വഗച്ഛൻ പദാതയഃ
വസന്തോ ശിരിദുർഗേഷു വനദുർഗേഷു ധന്വിനഃ
3 വിധ്യന്തോ മൃഗജാതാനി മഹേഷ്യാസാ മഹാബലാഃ
ഉത്തരേണ ദശാർണാംസ് തേ പാഞ്ചാലാൻ ദക്ഷിണേന തു
4 അന്തരേണ യക്രല്ലോമാഞ് ശൂരസേനാംശ് ച പാണ്ഡവഃ
ലുണ്ണാ ബ്രുവാണാ മത്സ്യസ്യ വിഷയം പ്രാവിശൻ വനാത്
5 തതോ ജനപദം പ്രാപ്യ കൃഷ്ണാ രാജാനം അബ്രുവീത്
പശ്യൈകപദ്യോ ദൃശ്യന്തേ ക്ഷേത്രാണി വിവിധാനി ച
6 വ്യക്തം ദൂരേ വിരാടസ്യ രാജധാനീ ഭവിഷ്യതി
വസാമേഹ പരാം രാത്രിം ബലവാൻ മേ പരിശ്രമഃ
7 ധനഞ്ജയ സമുദ്യമ്യ പാഞ്ചാലീം വഹ ഭാരത
രാജധാന്യാം നിവത്സ്യാമോ വിമുക്താശ് ച വനാദിതഃ
8 താം ആദയാർജുനസ് തൂർണം ദ്രുപദീം ഗജരാഡ് ഇവ
സന്ദ്രാപ്യ നഗരാഭ്യാശം അവതാരയദ് അർജുനഃ
9 സ രാജധാനീം സന്ദ്രാപ്യ കൗന്തേയോ ഫർജുനം അബ്രുവീത്
ക്വായുധാനി സമാസജ്യ പ്രവേശ്യാമഃ പുരം വയം
10 സായുധാശ് ച വയം താത പ്രവേക്ഷ്യാമഃ പുരം യതി
സമുദ്യേഗം ജനസ്യാസ്യ കരിഷ്യാമോ ന സംശയഃ
11 തതോ ദ്വാദശ വർഷാണി പ്രവേഷ്യാവ്യം വനം പുനഃ
ഏകസ്മിന് അപി വിജ്ഞാതേ പ്രതിജ്ഞാതം ഹി നസ് തഥാ
12 ഇയം കൂടേ മനുഷ്യേന്ദ്ര ഗഹഹാ മഹതീ ശമീ
ഭീമ ശാഖാ ദുരാരോഹാ ശ്ശാാനസ്യ സമീപതഃ
13 ന ചാപി വിദ്യതേ കശ് ചിൻ മനുഷ്യ ഇഹ പാർഥിവ
ഉത്പഥേ ഹി വനേ ജാതാ മൃഗവ്യാലനിഷേവിതേ
14 സമാസജ്യായുധാന്യ് അന്യാം ഗച്ഛാമോ നഗരം പ്രതി
ഏവം അത്ര യഥാജോഷം വിഹരിഷ്യാമ ഭാരത
15 ഏവം ഉക്ത്വാ സ രാജാനം ധർമാത്മാനം യുയിഷ്ഠിരം
പ്രചക്രമേ നീധാനായ ശസ്ത്രാണാം ഭരതർഷഭ
16 യേന ദേവാൻ മനുഷ്യാംശ് ച സർപാംശ് ചൈകരഥോ fജയത്

സ്ത്രീതാഞ്ജനപദാംശ് ചാന്യാൻ അജയത് കുരുനന്ദനഃ
 17 തദ് ഉദാരം മഹാഘോഷം സപത്തഗണസുദനം
 അപജ്യം അകരോത് പാർഥോ ഗാണധീവം അഭയങ്കരം
 18 യേന വീരഃ കുരുക്ഷേത്രം അഭ്യരക്ഷത് പരന്തപഃ
 അമുഞ്ചദ് ധനൻ അസ് തസ്യ ജ്യോ അക്ഷയ്യോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 19 പാഞ്ചാലാൻ യേന സംഗ്രാമേ ഭീമസേനോ ിജയത് പ്രഭഃ
 പ്രത്യഷേധദ് ബഹുൻ ഏകഃ സപത്താംശ് ചൈവ ദിഗ് ജയേ
 20 നിശമ്യ യസ്യ വിസ്താരം വ്യഭവന്ത രണേ പരേ
 പർവതസ്യേവ ദീർണസ്യ വിസ്തോടം അശനേൻ ഇവ
 21 സൈന്ധവം യേന രാജാനം പരാമുഷ്ഠ ചാനഘ
 ജ്യോ പാശം ധനൻ അസ് തസ്യ ഭീമസേനോ ിവതാരയത്
 22 അജയത് പശ്ചിമാം ആശാം ധനുഷാ യേന പാണ്ഡവഃ
 തസ്യ മുർഖീം അപാകർഷച് ഛൂരഃ സക്രന്ദനോ യുധി
 23 ദക്ഷിണാം ദക്ഷിണാചാരോ ദിശം യേനാജയത് പ്രഭഃ
 അപജ്യം അകരോദ് വീരഃ സഹദേവസ് തദായുധം
 24 ഖഡ്ഗാംശ് ച പിതാൻ ദീർഘാംശ് ച കലാപാംശ് ച മഹാധനാൻ
 വിപാാൻ ക്ഷുര ധാരാംശ് ച ധനൻ ഭീർ നിദധുഃ സഹ
 25 താം ഉപാഠഹ്യ നകലോ ധന്തംഷി നിദധത് സ്വയം
 യാനി തസ്യോവകാശാനി ദൃഢരൂപാണ്യ് അമന്യത
 26 യത്ര ചാപശ്യത സ വൈ തിരോ വർഷാണി വർഷതി
 തത്ര താനി ദൃഢഃ പാശൈഃ സുഗാഢം പര്യബന്ധത
 27 ശരീരം ച മൃതസൈക്യം സമബധ്നന്ത പാണ്ഡവഃ
 വിവർജയിഷ്യന്തി നരാ ദൂരാദ് ഏവം ശമീം ഇമാം
 ആബദ്ധം ശവം അത്രേതി ഗന്ധം ആഘ്രായ പൃതികം
 28 അശീതിശത വർഷേയം മാതാ ന ഇതി വാദിനഃ
 കലധർമോ ിയം അസ്താകം പൂർവൈർ ആചരിതോ ിപി ച
 സമാസജാനാ വൃക്ഷേ ിസ്തീന് ഇതി വൈ വ്യാഹരന്തി തേ
 29 ആ ഗോപാലാവി പാലേഭ്യ ആചക്ഷാണാഃ പരന്തപഃ
 ആജ്യൂർ നഗരാഭ്യാശം പാർഥഃ ശത്രുനിബർഹണാഃ
 30 ജയോ ജയന്തോ വിജയോ ജയന്തേനോ ജയദ്ബലഃ
 ഇതി ഗുഹ്യാനി നാമാനി ചക്രേ തേഷാം യുധിഷ്ഠിരഃ
 31 തതോ യഥാപ്രതിജ്ഞാഭിഃ പ്രാവിശൻ നഗരം മഹത്

അജ്ഞാതചര്യം വത്സ്യനോ രാഷ്ട്രം വർഷം ത്രയോദശം

അധ്യായം 6

1 [വൈ]

തതോ വിരാടം പ്രഥമം യുധിഷ്ഠിരോ; രാജാ സഭായാം ഉപവിഷ്ഠം ആവ്രജത്
വൈസ്യര്യ രൂപാൻ പ്രതിമുച്യ കാഞ്ചനാൻ; അക്ഷാൻ സ കക്ഷേ പരിഗൃഹ്യ
വാസസാ

2 നരാധിപോ രാഷ്ട്രപതിം യശസ്വിനം; മഹായശാഃ കൗരവ വംശവർധനഃ
മഹാനഭാവോ നരരാജ സതക്രതോ; ദുരാസദസ് തീക്ഷ്ണവിഷോ യഥോരശഃ

3 ബാലേന രൂപേണ നരർഷഭോ മഹാൻ; അഥാർചി രൂപേണ യഥാമരസ്
തഥാ

മഹാഭ്രജാലൈർ ഇവ സംവൃതോ രവിർ; യഥാനലോ ഭസ്മ വൃതശ് ച വീര്യവാൻ

4 തം ആപതന്തം പ്രസമീക്ഷ്യ പാണ്ഡവം; വിരാട രാഡ് ഇന്ദ്രം ഇവാഭ്രസംവൃതം
മന്ത്രിദിജാൻ സൃത മുഖാൻ വിശസ് തഥാ; യേ ചാപി കേ ചിത് പരിഷത്
സമാസതേ

പപ്രച്ഛ കോ ിയം പ്രഥമം സമേയിവാൻ; അനേന യോ ിയം പ്രസമീക്ഷതേ
സഭാം

5 ന ഇ ദിജോ ിയം ഭവിതാ നരോത്തമഃ; പതിഃ പൃഥിവ്യാ ഇതി മേ മനോഗതം
ന ചാസ്യ ദാസോ ന രഥോ ന കണ്ഡലേ; സമീപതോ ഭ്രാജതി ചായം ഇന്ദ്രവത്

6 ശരീരലിംഗൈർ ഉപസൃചിതോ ഹ്യ അയം; മൂർധാഭിഷിക്തോ ിയം ഇതീവ
മാനസം

സമീപം ആയാതി ച മേ ഗതവ്യഥോ; യഥാ ഗജസ് താമരസീം മദോത്കടഃ

7 വിതർകയന്തം ഇ നരർഷഭസ് തദാ; യിധിഷ്ഠിരോ ിഭ്യേത്യ വിരാടം അബ്രവീ
ത്

സഗ്രാഡ് വിജാനാത് ഇഹ ജീവിതാർഥിനം; വിനഷ്ട സർവസ്വം ഉപാഗതം
ദിജം

8 ഇഹാഹം ഇച്ഛാമി തവാനഘാന്തികേ; വസ്തു യഥാ കാമചരസ് തഥാ വിഭോ
തം അബ്രവീത് സ്വാഗതം ഇത്യ അനന്തരം; രാജാ പ്രഹൃഷ്ടഃ പ്രതിസംഗൃഹാണ
ച

9 കാമേന താതാഭിവാദമ്യ് അഹം ത്വാം; കസ്യാസി രാജേണാ വിഷയാദ്
ഇഹാഗതഃ

ഗോത്രം ച നാമാപി ച ശംസ തത്ത്വതഃ; കിം ചാപി ശിൽപം തവ വിദ്യതേ
ക്രതം

10 യുധിഷ്ഠിരസ്യാസം അഹം പുരാ സഖാ; വൈയാഘ്രപദ്യഃ പുനർ അസ്മി
ബ്രാഹ്മണഃ

അക്ഷാൻ പ്രവൃപ്തം കശലോ ിസ്തി ദേവിതാ; കങ്കേതി നാമ്നാസ്തി വിരാട വിശ്രുതഃ
11 ദദാമി തേ ഹന്ത വരം യം ഇച്ഛസി; പ്രശാധി മത്സയാൻ വശഗോ ഹ്യ് അഹം
തവ

പ്രിയ ഹി ധൂർതാ മമ ദേവിനഃ സദാ; ഭവാംഗ് ച ദേവോപമ രാജ്യം അർഹതി
12 ആപ്തോ വിവാദഃ പരമോ വിശാം പതേ; ന വിദ്യതേ കിം ചന മത്സ്യഹീനതഃ
ന മേ ജിതഃ കശ് ചന ധാരയേദ് ധനം; വരോ മമൈഷോ ിസ്തു തവ പ്രസാദതഃ
13 ഹന്യാം അവധ്യം യദി തേ ിപ്രിയം ചരേത്; പ്രവ്രാജയേയം വിഷയാദ്
ദിജാംസ് തഥാ

ശൃണുതു മേ ജാനപദാഃ സമാഗതാഃ; കങ്കോ യഥാഹം വിഷയേ പ്രഭുസ് തഥാ
14 സമാനയാനോ ഭവിതാസി മേ സഖാ; പ്രഭൂതവസ്ത്രോ ബഹു പാനഭോജനഃ
പശ്യേസ് ത്വം അന്തശ് ച ബഹിശ് ച സർവദാ; കൃതം ച തേ ദ്വാരം അപാവൃതം
മയാ

15 യേ ത്യാനവാദേയേർ അവൃത്തി കർശിതാ; ബ്രൂയാഗ് ച തേഷാം വചനേന മേ
സദാ

ദാസ്യാമി സർവം തദ് അഹം ന സംശയോ; ന തേ ഭയം വിദ്യതി സംനിധൗ മമ
16 ഏവം സ ലബ്ധാ തു വരം സമാഗമം; വിരാട രാജേന നരർഷഭസ് തദാ
ഉവാസ വീരഃ പരമാർചിതഃ സുഖീ; ന ചാപി കശ് ചിച് ചരിതം ബുബോധ തത്

അധ്യായം 7

1 [വൈ]

അഥാപരോ ഭീമബലഃ ശ്രീയാ ജലന്; ഉപായൗ സിംഹവിലാസ വിക്രമഃ
ഖജം ച ദർവീം ച കരേണ ധാരയന്; അസിം ച കാലാംഗം അകോശം
അവ്രണം

2 സ സുദരൂപഃ പരമേണ വർചസാ; രവിർ യഥാ ലോകം ഇമം പ്രഭാസയൻ
സുകൃഷ്ണ വാസാ ഗിരിരാജസാരവാൻ; സ മത്സ്യരാജം സമുപേത്യ തസ്ഥിവാൻ

3 തം പ്രേക്ഷ്യ രാജാ വരയന് ഉപാഗതഃ; തതോ fബ്രവീജ് ജാനപദാൻ
സമാഗതാൻ

സിംഹോന്നതാംസോ fയം അതീവ രൂപവാൻ; പ്രദൃശ്യതേ കോ ന നരർഷഭോ
യുവാ

4 അദൃഷ്ടപൂർവഃ പുരുഷോ രവിർ യഥാ; വിതർകയൻ നാസ്യ ലഭാമി സമ്പദം
തഥാസ്യ ചിന്തം ഹ്യ് അപി സംവിതർകയൻ; നരർഷസ്യോദ്യ ന യാമി
തത്ത്വതഃ

5 തതോ വിരാടം സമുപേത്യ പാണ്ഡവഃ; സുദീനരൂപോ വചനം മഹാമനഃ
ഉവാച സുദോ fസ്തി നരേന്ദ്ര ബല്ലവോ; ജേന്യ മാം വ്യജനേ കാരം ഉത്തമം

6 ന സുദതാം മാനദ ശ്രദധാമി തേ; സഹസ്രനേത്ര പ്രതിമോ ഹി ദൃശ്യസേ
ശ്രീയാ ച രൂപേണ ച വിക്രമേണ ച; പ്രഭാസി താതാനവരോ നരേഷ് ഇഹ

7 നരേന്ദ്ര സുദഃ പരിചാരകോ fസ്തി തേ; ജാനാമി സുപാൻ പ്രഥമേന കേവലാൻ
ആസ്യാദിതാ യേ നൃപതേ പുരാഭവൻ; യുധിഷ്ഠിരേണാപി നൃപേണ സർവശഃ

8 ബലേന ഇല്യുച് ച ന വിദ്യതേ മയാ; നിയുദ്ധ ശീലശ് ച സദൈവ പാർഥിവ
ഗജൈശ് ച സിംഹൈശ് ച സമേയിവാൻ അഹഃ; സദാ കരിഷ്യാമി തവാനുല
പ്രിയം

9 ദദാമി തേ ഹന്ത വരം മഹാനസേ; തഥാ ച കര്യാഃ കശലം ഹി ഭാഷസേ
ന ചൈവ മന്യേ തവ കർമ്മ തത് സമം; സമുദ്രനേമിം പൃഥിവീം ത്വം അർഹസി

10 യഥാ ഹി കാമസ് തവ തത് തഥാ കൃതഃ; മഹാനസേ ത്വം ഭവ മേ പുരസ്കൃതഃ
നരാശ് ച യേ തത്ര മമോചിതാഃ പുരാ; ഭവന്യ തേഷാം അധിപോ മയാ കൃതഃ

11 തഥാ സ ഭീമോ വിഹിതോ മഹാനസേ; വിരാട രാജേണാ ദധിതോ fഭവദ്
ദൃഢം

ഉവാസ രാജൻ ന ച തം പൃഥഗ്ജനോ; ബുബോധ തത്രാനുചരശ് ച കശ് ചന

അധ്യായം 8

1 [വൈ]

തതഃ കേശാൻ സമൃത്ക്ഷിപ്യ വേല്ലിതാഗ്രാൻ അനിന്ദിതാൻ

ജ്ജുഹ ദക്ഷിണേ പാർശ്വേ മൃഗൻ അസിതലോചനാ

2 വാസൽ ച പരിധായൈകം കൃഷ്ണം സുമലിനം മഹത്

കൃത്യാ വേഷം ച സൈരന്ത്യോഃ കൃഷ്ണാ വ്യചരദ് ആർത്വത്

3 താം നരാഃ പരിധാവന്തീം സ്ത്രീയൾ ച സമുപാദ്രവൻ

അപ്ലംഗ് ചൈവ താം ദൃഷ്ട്യാ കാ ത്യാം കിം ച ചികീർഷസി

4 സാ താൻ ഉവാച രാജേന്ദ്ര സൈരന്ത്യ് അഹം ഉപാഗതാ

കർമ്മ ചേച്ഛാമി വൈ കർതും തസ്യ യോ മാം പുപുക്ഷതി

5 തസ്യാ രൂപേണ വേഷേണ ശ്ലക്ഷ്ണയാ ച തഥാ ഗിരാ

നാശ്രദൃധത താം ദാസീം അന്നഹേതോർ ഉപസമിതാം

6 വിരാടസ്യ തു കൈകേയീ ഭാര്യാ പരമസംമതാ

അവലോകയന്തി ദദൃശേ പ്രാസാദാദ് ദ്രുപദാത്മജാം

7 സാ സമീക്ഷ്യ തഥാരൂപാം അനാഥാം ഏകവാസസം

സമാഹൃയാബ്രവീദ് ഭദ്രേ കാ ത്യാം കിം ച ചികീർഷസി

8 സാ താം ഉവാച രാജേന്ദ്ര സൈരന്ത്യ് അഹം ഉപാഗതാ

കർമ്മ ചേച്ഛാമ്യ് അഹം കർതും തസ്യ യോ മാം പുപുക്ഷതി

9 [സുദേശ്ണാ]

നൈവംരൂപാ ഭവന്ത്യ് ഏവം യഥാ വദസി ഭാമിനി

പ്രേഷയന്തി ച വൈ ദാസീർ ദാസാംഗ് ചൈവം വിധാൻ ബഹുൻ

10 ശുഭൃഗുൽഫാ സംഹതോരുസ് ത്രിഗംഭീരാ ഷഡ്വനതാ

രക്താ പഞ്ചസു രക്തേഷു ഹംസഗദ്ഗദ ഭാഷിണി

11 സുകേശീ സുസ്തനീ ശ്യാമാ പീനശ്രോണിപയോധരാ

തേന തേനൈവ സമ്പന്നാ കാശ്ഠീരീവ തുരംഗമാ

12 സ്വരാല പക്ഷ്കനയനാ ബിംബൗഷ്ഠീ തന്മധ്യമാ

കംബുഗ്രീവാ ശുഭൃസിരാ പൂർണ്ണചന്ദ്രനിഭാനനാ

13 കാ ത്യാം ബ്രൂഹി യഥാ ഭദ്രേ നാസി ദാസീ കഥം ചന

യക്ഷി വാ യദി വാ ദേവീ ഗന്ധർവീ യദി വാപ്സരാഃ

14 അലംബുസാ മിശ്രുകേശീ പുണ്യരീകാഥ മാലിനീ

ഇന്ദ്രാണി വാരുണി വാ ത്യാം ത്യാഷ്ടർ ധാതുഃ പ്രജാപതേഃ

ദേവ്യോ ദേവേഷു വിഖ്യാതാസ് താസാം ത്യാം കതമാ ശുഭേ

15 [ദ്രൗ]

നാസ്തി ദേവീ ന ഗന്ധർവീ നാസുരീ ന ച രാക്ഷസീ
 സൈരന്ധ്രീ തു ഭൂജിഷ്ട്യാസ്തി സത്യം ഏതദ് ബ്രവീമി തേ
 16 കേശാന്ത് ജാനാമ്യ് അഹം കർതും പിംഷേ സാധു വിലേപനം
 ഗ്രഥയിഷ്യേ വിചിത്രാശ് ച സ്രജഃ പരമശോഭനാഃ
 17 ആരാധയം സത്യഭാമാം കൃഷ്ണസ്യ മഹിഷീം പ്രിയാം
 കൃഷ്ണാം ച ഭാര്യാം പാണ്ഡുനാം കുരൂണാം ഏകസുന്ദരീം
 18 തത്ര തത്ര ചരാമ്യ് ഏവം ലഭോനാ സുശോഭനം
 വാസാംസി യാവച് ച ലഭേ താവത് താവദ് രമേ തഥാ
 19 മാലിനീത്യ് ഏവ മേ നാമ സ്വയം ദേവീ ചകാര സാ
 സാഹം അഭ്യാഗതാ ദേവി സുദേഷ്ണേ ത്വൻ നിവേശനം
 20 [സുദേസ്ണാ]

മൂർധ്നി ത്വാം വാസയേയം വൈ സംശയോ മേ ന വിദ്യതേ
 നോ ചേദ് ഇഹ തു രാജാ ത്വാം ഗച്ഛേത് സർവേണ ചേതസാ
 21 സ്ത്രിയോ രാജകുലേ പശ്യ യാശ് ചേമാ മമ വേശ്മനി
 പ്രസക്താസ് ത്വാം നിരീക്ഷന്തേ പുമാംസം കം ന മോഹയേഃ
 22 വൃക്ഷാംശ് ചാവസഥിതാൻ പശ്യ യ ഇമേ മമ വേശ്മനി
 തേ ിപി ത്വാം സംനമന്തീവ പുമാംസം കം ന മോഹയേഃ
 23 രാജാ വിരാടഃ സുശ്രോണി ദൃഷ്ട്വാ വപുർ അമാനുഷം
 വിഹായ മാം വരാഭോഹേ ത്വാം ഗച്ഛേത് സർവചേതസാ
 24 യം ഹി ത്വം അനവദ്യാംഗി നരം ആയതലോചനേ
 പ്രസക്തം അഭിവിക്ഷേഥാഃ സ കാമവശഗോ ഭവേത്
 25 യശ് ച ത്വാം സതതം പശ്യേത് പുരുഷശ് ചാരുഹാസിനി
 ഏവം സർവാനവദ്യാംഗി സ ചാനംഗ വശോ ഭവേത്
 26 യഥാ കർകടകീ ഘർഭം ആധത്തേ മൃത്യും ആത്മനഃ
 തഥാവിധം അഹം മന്യേ വാസം തവ ശുചിസ്തീതേ
 27 [ദ്രൗ]

നാസ്തി ലഭ്യാ വിരാടേന നചാന്യേന കഥം ചന
 ഗന്ധർവാഃ പതയോ മഹ്യം യുവാനഃ പഞ്ച ഭാമിനി
 28 പുത്രാ ഗന്ധർവരാജസ്യ മഹാസത്ത്വസ്യ കസ്യ ചിത്
 രക്ഷന്തി തേ ച മാം നിത്യം ദുഃഖാചാരാ തഥാ ന്ദ് അഹം
 29 യോ മേ ന ദദ്യാദ് ഉച്ഛിഷ്ടം ന ച പാദൗ പ്രധാവയേത്
 പ്രിയേയുസ് തേന വാസേന ഗന്ധർവാഃ പതയോ മമ
 30 യോ ഹി മാം പുരുഷോ ഗൃധ്യേദ് യഥാന്യാഃ പ്രാകൃതസ്തീയഃ

താം ഏവ സ തതോ രാത്രിം പ്രവിശേദ് അപരാം തനം
 31 ന ചാപ്യ് അഹം ചാലയിതും ശക്യാ കേന ചിദ് അംഗനേ
 ദുഖ ശീലാ ഹി ഗന്ധർവാസ് തേ ച മേ ബലവത്തരാഃ

32 [സുദേശ്ണാ]

ഏവം ത്വാം വാസയിഷ്യാമി യഥാ ത്വം നന്ദിനീച്ഛസി
 ന ച പാദൗ ന ചോച്ഛിഷ്യാം സ്വപ്രക്ഷ്യസി ത്വം കഥം ചന

33 [വൈ]

ഏവം കൃഷ്ണാ വിരാടസ്യ ഭാര്യയാ പരിസാന്തിതാ
 ന ചൈനാം വേദ തത്രാനൃസ് തത്ത്വേന ജനമേജയ

അധ്യായം 9

1 [വൈ]

സഹദേവോ fപി ഗോപാനാം കൃത്യാ വേഷം അനന്തമം
ഭാഷാം ചൈഷാം സമാസ്ഥായ വിരാടം ഉപയാദ് അഥ

2 തം ആയാന്തം അഭിപ്രേക്ഷ്യ ഭ്രാജമാനം നരർഷഭം
സമുപസ്ഥായ വൈ രാജാ പപ്രച്ഛ കുരുനന്ദനം

3 കസ്യ വാ ത്വം കതോ വാ ത്വം കിം വാ താത ചികീർഷസി
ന ഹി മേ ദൃഷ്ട്വപൂർവസ് ത്വം തത്ത്വം ബ്രൂഹി നരർഷഭേ

4 സ പ്രാപ്യ രാജാനം അമിത്രതാപനസ്; തതോ fബ്രൂവീൻ മോലമഹൗലനിഃ
സ്വനഃ

വൈശ്യോ fസ്തി നാമ്നാഹം അരിഷ്ടനേമീർ; ഗോസംഖ്യ ആസം കുരുപുംഗവാനാം

5 വസ്ത്രം ത്വയീച്ഛാമി വിശാം വരിഷ്ട; താൻ രാജസിംഹാൻ ന ഹി വേദ്മി
പാർഥാൻ

ന ശക്യതേ ജീവിതും അന്യകർമ്മണാ; ന ച ത്വദന്യോ മമ രോചതേ നൃപഃ

6 [വിരാട]

ത്വം ബ്രാഹ്മണോ യദി വാ ക്ഷത്രിയോ fസി; സമുദനേമീശ്വര രൂപവാൻ അസി
ആചക്ഷ്യ മേ തത്ത്വം അമിത്രകർശനഃ; ന വൈശ്യകർമ്മ ത്വയി വിദ്യതേ സമം

7 കസ്യാസി രാജേണാ വിഷയാദ് ഇഹാഗതഃ; കിം ചാപി ശിൽപം തവ വിദ്യതേ
കൃതം

കഥം ത്വം അസ്താസു നിവത്സ്യസേ സദാ; വദസ്വ കിം ചാപി തവേഹ വേതനം

8 [സഹ]

പഞ്ചാനാം പാണ്ഡുപുത്രാണാം ജ്യേഷ്ഠോ രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
തസ്യാഷ്ട ശതസാഹസ്രാ ഗവാം വർഗാഃ ശതം ശതാഃ

9 അപരേ ദശസാഹസ്രാ ദ്വിസ് താവന്തസ് തഥാപരേ
തേഷാം ഗോസംഖ്യ ആസം വൈ തന്തിപാലേതി മാം വിദ്ഃ

10 ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യച് ച യച് ച സംഖ്യാ ഗതം ക്വ ചിത്
ന മേ fസ്ത്വ് അവിദിതം കിം ചിത് സമന്താദ് ദശയോജനം

11 ഗുണാഃ സുവിദിതാ ഹ്യ് ആസൻ മമ തസ്യ മഹാരത്നനഃ
ആസീച് ച സ മയാ തുഷ്ടഃ കുരുരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ

12 ക്ഷിപ്രം ഹി ഗാവോ ബഹുലാ ഭവന്തി; ന താസു രോഗോ ഭവതീഹ കശ് ചിത്
തൈസ് തൈർ ഉപായൈർ വിദിതം മയൈതദ്; ഏതാനി ശിൽപാനി മയി
സഥിതാനി

13 വൃഷഭാംശ് ചാപി ജാനാമി രാജൻ പൂജിത ലക്ഷണാൻ

യേഷാം മൃതം ഉപാഘ്രായ അപി വന്ധ്യാ പ്രസൂയതേ

14 [വിരാട]

ശതം സഹസ്രാണി സമാഹിതാനി; വർണസ്യ വർണസ്യ വിനിശ്ചിതാ ഗുണൈഃ
പശൂൻ സപാലാൻ ഭവതേ ദദാമ്യ് അഹം; ത്വദാശ്രയാ മേ പശവോ ഭവന്ത്
ഇഹ

15 [വൈ]

തഥാ സ രാജേണാ ിവിദിതോ വിശാം പതേ; ഉവാസ തത്രൈവ സുഖം നരേശ്വ
രഃ
ന ചൈനം അന്യേ ിവിദിഃ കഥം ചന; പ്രാദാച് ച തസ്മൈ ഭരണം യഥേച്ഛിതം

അധ്യായം 10

1 [വൈ]

അഥാപരോ ദ്വൈതരൂപസമ്പദഃ; സ്ത്രീണാം അലങ്കാരധരോ ബൃഹത് പുമാൻ
പ്രാകാരവപ്രേ പ്രതിമുച്യ കണ്ഡലേ; ദീർഘേ ച കംബു പരിഹാടകേ ശുഭേ
2 ബഹുശ് ച ദീർഘാശ് ച വികീര്യ മൂർധജാൻ; മഹാഭജോ വാരണമത്തവിക്ര
മഃ

ഗതേന ഭൂമിം അഭികമ്പയംസ് തദാ; വിരാടം ആസാദ്യ സഭാ സമീപതഃ
3 തം പ്രേക്ഷ്യ രാജോപഗതം സഭാ തലേ; സത്ര പ്രതിച്ഛന്നം അരിപ്രമാമിനം
വിരാജമാനം പരമേണ വർചസാ; സുതം മഹേന്ദ്രസ്യ ഗജേന്ദ്രവിക്രമം

4 സർവ്വാൻ അപ്ലച്ഛ ച സമീപചാരിണഃ; കതോ ിയം ആയാതി ന മേ
പുരാശ്രുതഃ

ന ചൈനം ഉച്ചർ വിദിതം തദാ നരഃ; സ വിസ്മിതം വാക്യം ഇദം നൃപോ
5 ിബ്രവിത്

5 സർവ്വോപപന്നഃ പുരുഷോ മനോരമഃ; ശ്യാമോ യുവാ വാരണയുമപോപമാഃ
വിമുച്യ കംബു പരിഹാടകേ; ശുഭേ വിമുച്യ വേണീം അപിനഹ്യ കണ്ഡലേ

6 ശിഖി സുകേശഃ പരിധായ ചാന്യഥാ; ഭവസ്വ ധനീ കവചീ ശരീ തഥാ
ആരുഹ്യ യാനം പരിധാവതാം ഭവാൻ; സുതൈഃ സമോ മേ ഭവ വാ മയാ സമഃ

7 വൃദ്ധോ ഹ്യ് അഹം വൈ പരിഹാര കാമഃ; സർവ്വാൻ മത്സ്യാംസ് തരസാ
പാലയസ്വ

നൈവംവിധാഃ ക്ലീബ രൂപാ ഭവന്തി; കഥം ചനേതി പ്രതിഭാതി മേ മനഃ

8 [അർജുന]

ഗായാമി നൃത്യാമ്യ് അഥ വാദയാമി; ഭദ്രോ ിസ്മി നൃത്തേ കശലോ ിസ്മി ഗീതേ
ത്വം ഉത്തരായാഃ പരിദത്വ മാം സ്വയം; ഭവാമി ദേവ്യാ നരദേവ നർതകഃ

9 ഇദം തു രൂപം മമ യേന കിം ന തത്; പ്രകീർത്തിത്വാ ഭൃശശോകവർധനം
ബൃഹന്നഡാം വൈ നരദേവ വിദ്ധി മാം; സുതം സുതാം വാ പിതൃമാതൃവർജിതാം

10 [വിരാട]

ദദാമി തേ ഹന്ത വരം ബൃഹന്നഡേ; സുതാം ച മേ നർതയ യാശ് ച താദൃശീഃ
ഇദം തു തേ കർമ്മ സമം ന മേ മതഃ; സമുദ്രനേമിം പൃഥിവീം ത്വം അർഹസി

11 [വൈ]

ബൃഹന്നഡാം താം അഭിവീക്ഷ്യ മത്സ്യരാട്; കലാസു നൃത്തേ ച തഥൈവ
വാദിതേ

അപ്സംസ്തം അപ്യ് അസ്യ നിശമ്യ ച സ്ഥിരഃ; തതഃ കമാരീ പുരം ഉത്സസർജ തം

12 സ ശിക്ഷയാം ആസ ച ഗീതവാദിതം; സുതാം വിരാടസ്യ ധനഞ്ജയഃ പ്രഭുഃ

സഖീശ് ച തസ്യഃ പരിചാരികാസ് തഥാ; പ്രിയശ് ച താസാം സ ബഭ്രുവ
പാണ്ഡവഃ

13 തഥാ സ സരോണ ധനഞ്ജയോ fവസത്; പ്രിയാണി കർവൻ സഹ താഭിർ
ആത്മവാൻ

തഥാഗതം തത്ര ന ജജ്ഞിരേ ജനാ; ബഹിശ്ചരാ വാപ്യ് അഥ വാന്തരേ ചരാഃ

അധ്യായം 11

1 [വൈ]

അഥാപരോ ദൃശ്യത പാണ്ഡവഃ പ്രഭുർ; വിരാട രാജന്ത്സ് തുരഗാൻ സമീക്ഷതഃ
തം ആപതന്തം ദദശേ പൃഥഗ്ജനോ; വിമുക്തം അഭ്രാദ് ഇവ സൂര്യമണ്ഡലം

2 സ വൈ ഹയാൻ ഐക്ഷത താസ്മ് തതസ്മ് തതഃ; സമീക്ഷമാണം ച ദദർശ
മത്സ്യരാജ്

തതോ ദ്വീപീത് താൻ അനുഗാൻ അമിത്രഹഃ; കതോ ദ്വീപം ആയാതി നരാമര
പ്രഭഃ

3 അയം ഹയാൻ വീക്ഷതി മാമകാൻ ദൃശം; ധ്രുവം ഹയജേണാ ഭവിതാ
വിചക്ഷണഃ

പ്രവേശ്യതാം ഏഷ സമീപം ആശു മേ; വിഭാതി വിരോ ഹി യഥാമരസ്മ് തഥാ

4 അഭ്യേത്യ രാജാനം അമിത്രഹാബ്രവീജ്; ജയോ ദ്വീപ്തേ പാർഥിവ ഭദ്രം അസ്തു
തേ

ഹയേഷു യുക്തോ നൃപ സംമതഃ സദഃ; തവാശ്വസൃതോ നിപുണോ ഭവാമ്യ് അഹം

5 [വിരാട]

ദദാമി യാനാനി ധനം നിവേശനം; മമാശ്വസൃതോ ഭവിതും ത്വം അർഹസി
കതോ ദ്വീപി കന്യാസി കഥം ത്വം ആഗതഃ; പ്രബ്രൂഹി ശീൽപം തവ വിദ്യതേ ച
യത്

6 [നകല]

പഞ്ചാനാം പാണ്ഡുപുത്രാണാം ജ്യേഷ്ഠോ രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ

തേനാഹം അശ്വേഷു പുരാ പ്രകൃതഃ ശത്രുകർശന

7 അശ്യാനാം പ്രകൃതിം വേദ്മി വിനയം ചാപി സർവശഃ

ദൃഷ്ടാനാം പ്രതിപത്തിം ച കൃത്സം ചൈവ ചികിത്സിതം

8 ന കാതരം സ്യാൻ മമ ജാതു വാഹനം; ന മേ ദ്വീപ്തി ദൃഷ്ടാ വഡവാ കതോ
ഹയാഃ

ജനസ്മ് ഇ മാം ആഹ സ ചാപി പാണ്ഡവോ; യുധിഷ്ഠിരോ ഗ്രന്ഥികം ഏവ
നാമതഃ

9 [വിരാട]

യദ് അസ്തി കിം ചിൻ മമ വാജീവാഹനം; തദ് അസ്തു സർവം ത്വദധീനം അദ്യ
വൈ

യേ ചാപി കേ ചിൻ മമ വാജീയോജകാസ്മ്; ത്വദാശ്രയാഃ സാരഥയശ്മ് ച സതു
മേ

10 ഇദം തവേഷും യദി വൈ സുരോപമഃ; ബ്രവീഹി യത് തേ പ്രസമീക്ഷിതം വസു

ന തേ ിരരൂപം ഹയകർമ്മ വിദ്യതേ; പ്രഭാസി രാജേവ ഹി സംമതോ മമ
 11 യുധിഷ്ഠിരസ്യേവ ഹി ദർശനേന മേ; സമം തവേദം പ്രിയ ദർശ ദർശനം
 കഥം തു ഭൂതൈഃ സ വിനാകൃതോ വനേ; വസത്യ് അനിന്ദോ രമതേ ച
 പാണ്ഡവഃ

12 [വൈ]

തഥാ സ ഗന്ധർവവരോപമോ യുവാ; വിരാട രാജ്ഞാ മുദിതേന പൂജിതഃ
 ന ചൈനം അന്യേ ിപി വിദഃ കഥം ചന; പ്രിയാഭിരാമം വിചരന്തം അന്തരാ
 13 ഏവം ഹി മത്സ്യേ ന്യവസന്ത പാണ്ഡവാ; യഥാപ്രതിജ്ഞാഭിർ അമോഘദർ
 ശനാഃ

അജ്ഞാതചര്യാം വ്യചരൻ സമാഹിതാഃ; സമുദ്രനേമീപതയോ ിതിദഃഖിതാഃ

അധ്യായം 12

1 [ജനം]

ഏവം മത്സ്യസ്യ നഗരേ വസന്തസ് തത്ര പാണ്ഡവഃ
അത ഊർധ്വം മഹാവീര്യഃ കിം അകർവന്ത വൈ ദ്വിജ

2 [വൈ]

ഏവം തേ ന്യവസംസ് തത്ര പ്രച്ഛന്നഃ ക്ഷന്ദന്ദനഃ
ആരാധയന്തോ രാജാനം യദ് അകർവന്ത തച് ഛത്രേ

3 യുധിഷ്ഠിരഃ സഭാസ്താരഃ സഭ്യാനാം അഭവത് പ്രിയഃ
തഥൈവ ച വിരാടസ്യ സപുത്രസ്യ വിശാം പതേ

4 സ ഹ്യ് അക്ഷഹൃദയജ്ഞസ് താൻ ക്രീഡയാം ആസ പാണ്ഡവഃ
അക്ഷവത്യാം യഥാകാമം സൂത്രബദ്ധാൻ ഇവ ദ്വിജാൻ

5 അജ്ഞാതം ച വിരാടസ്യ വിജിത്യ വസു ധർമ്മരാജ്
ദ്രാതൃഭ്യഃ പുരുഷവ്യാഘ്രോ യഥാർഹം സു പ്രയച്ഛതി

6 ഭീമസേനോ ഫപി മാംസാനി ഭക്ഷ്യാണി വിവിധാനി ച
അതി സൃഷ്ടാനി മത്സ്യേന വിക്രിണാതി യുധിഷ്ഠിരേ

7 വാസാംസി പരിജീർണാനി ലബ്ധ്യാന് അന്തഃപുരേ ഫർജ്ജനഃ
വിക്രിണാനസ് ച സർവേഭ്യഃ പാണ്ഡവേഭ്യഃ പ്രയച്ഛതി

8 സഹദേവോ ഫപി ഗോപാനാം വേഷം ആസ്ഥായ പാണ്ഡവഃ
ദധി ക്ഷീരം ഘൃതം ചൈവ പാണ്ഡവേഭ്യഃ പ്രയച്ഛതി

9 നകലോ ഫപി ധനം ലബ്ധ്യാ കൃതേ കർമ്മണി വാജിനാം
തുഷ്ടേ തസ്മിൻ നരപതൗ പാണ്ഡവേഭ്യഃ പ്രയച്ഛതി

10 കൃഷ്ണാപി സർവാൻ ദ്രാതൃംസ് താൻ നിരീക്ഷന്തി തപസിനീ
യഥാ പുനർ അവിജ്ഞാതാ തഥാ ചരതി ഭാമിനീ

11 ഏവം സമ്പാദയന്തസ് തേ തഥാന്യോന്യം മഹാരഥഃ
പ്രേക്ഷമാണാസ് തദാ കൃഷ്ണാം ഊഷ്മൽ ഛന്നോ നരാധിപ

12 അഥ മാസേ ചതുർഥേ തു ബ്രഹ്മണഃ സുമഹോത്സവഃ
ആസീത് സമൃദ്ധോ മത്സ്യേഷു പുരുഷാണാം സുസംമതഃ

13 തത്ര മല്ലാഃ സമാപേതുർ ദിഗ്ഭ്യോ രാജൻ സഹസ്രശഃ
മഹാകായാ മഹാവീര്യഃ കാലഖണ്ഡോ ഇവാസുരാഃ

14 വിദ്യോന്നദ്ധാ ബലോദഗ്രാ രാജ്ഞാ സമഭിപുജിതാഃ
സിൻഹ സ്കന്ധകടി ശ്രീവാഃ സ്വവദാതാ മനസിനഃ

അസകൃൽ ലബ്ധലക്ഷാസ് തേ രംഗേ പാർഥിവ സംനിയൗ
15 തേഷാം ഏകോ മഹാൻ ആസീത് സർവമല്ലാൻ സമാഹൃതത്

ആവൽഗമാനം തം രംഗേ നോപതിഷ്ഠതി കശ് ചന
 16 യദാ സർവേ വിമനസസ് തേ മല്ലാ ഹതചേതസഃ
 അഥ സുദേന തം മല്ലം യോധയാം ആസ മത്സ്യരാജ്
 17 ചോദ്യമാനസ് തതോ ഭീമോ ദുഃഖേനൈവാകരോൻ മതിം
 ന ഹി ശക്നോതി വിവൃതേ പ്രത്യാഖ്യാതും നരാധിപം
 18 തതഃ സ പുരുഷവ്യാഘ്രഃ ശാർദ്ദൂലശിഥിലം ചരൻ
 പ്രവിവേശ മഹാരംഗം വിരാടം അഭീഹർഷയൻ
 19 ബബന്ധ കക്ഷ്യാം കൗന്തേയസ് തതസ്തം ഹർഷയഞ് ജനം
 തതസ് തം വൃത്ര സങ്കാശം ഭീമോ മല്ലം സമാഹൃയത്
 20 താവ് ഉഭൗ സുമഹോത്സാഹാവ് ഉഭൗ തീവ്രപരാക്രമൗ
 മത്താവ് ഇവ മഹാകായൗ വാരണൗ ഷഷ്ടിഹായനൗ
 21 ചകർഷ ദോർദ്ഭ്യം ഉത്പാദ്യ ഭീമോ മല്ലം അമിത്രഹാ
 വിനദന്തം അഭിക്രോശഞ് ശാർദ്ദൂല ഇവ വാരണം
 22 തം ഉദ്യമ്യ മഹാബാഹുർ ഭ്രാമയാം ആസ വിദ്യവാൻ
 തതോ മല്ലാശ് ച മത്സ്യാശ് ച വിസ്മയം ചക്രിരേ പരം
 23 ഭ്രാമയിത്യാ ശതഗുണം ഗതസത്ത്വം അചേതനം
 പ്രത്യാപിംഷൻ മഹാബാഹുർ മല്ലം ഭൂവി വൃകോദരഃ
 24 തസ്മിൻ വിനിഹതേ മല്ലേ ജീമൂതേ ലോകവിശ്രുതേ
 വിരാടഃ പരമം ഹർഷം അഗച്ഛദ് ബാസവൈഃ സഹ
 25 സംഹർഷാത് പ്രദദൗ വിത്തം ബഹു രാജാ മഹാമനഃ
 ബല്ലവായ മഹാരംഗേ യഥാ വൈശ്രവണസ് തഥാ
 26 ഏവം സ സുബഹുൻ മല്ലാൻ പുരുഷാംശ് ച മഹാബലാൻ
 വിനിഘ്നൻ മത്സ്യരാജസ്യ പ്രീതിം ആവഹദ് ഉത്തമാം
 27 യദാസ്യ തുല്യഃ പുരുഷോ ന കശ് ചിത് തത്ര വിദ്യതേ
 തതോ വ്യാഘ്രൈശ് ച സിംഹൈശ് ച ദ്വിരദൈശ് ചാപ്യ് അയോധയത്
 28 പുനർ അന്തഃപുര ഗതഃ സ്തീണാം മധ്യേ വൃകോദരഃ
 യോധ്യതേ സു വിരാടേണ സിംഹൈർ മന്തൈർ മഹാബലൈഃ
 29 ബിഭത്സുർ അപി ഗീതേന സുന്ദരേണ ച പാണ്ഡവഃ
 വിരാടം തോഷയാം ആസ സർവാശ് ചാന്തഃപുര സ്തീയഃ
 30 അശൈശ് വിനീതൈർ ജവനൈസ് തത്ര തത്ര സമാഗതൈഃ
 തോഷയാം ആസ നകുലോ രാജാനം രാജസത്ത്വമ
 31 തസ്മൈ പ്രദേയം പ്രായച്ഛത് പ്രീതോ രാജാ ധനം ബഹു
 വിനീതാൻ വൃഷഭാൻ ദൃഷ്ട്വാ സഹദേവസ്യ ചാഭിഭോ

32 ഏവം തേ ന്യവസംസ് തത്ര പ്രച്ഛന്നാഃ പുരുഷർഷഭാഃ
കർമാണി തസ്യ കർവാണാ വിരാട നൃപതേസ് തദാ

അധ്യായം 13

1 [വൈ]

വസമാനേഷു പാർഥേഷു മത്സ്യസ്യ നഗരേ തദാ

മഹാരഥേഷു ഛന്ദേഷു മാസാ ദശസമത്യയുഃ

2 യാജ്ഞസേനീ സുദേഷ്ണാം തു ശുശ്രൂഷന്തി വിശാം പതേ

അവസത് പരിചാരാർഹാ സുദുഃഖം ജനമേജയ

3 തഥാ ചരന്തീം പാണ്ഡാലീം സുദേഷ്ണായാ നിവേശനേ

സേനാപതിർ വിരാടസ്യ ദദർശ ജലജാനനാം

4 താം ദൃഷ്ട്വാ ദേവഗർഭാഭാം ചരന്തീം ദേവതാം ഇവ

കീചകഃ കാമയാം ആസ കാമബാണപ്രപീഡിതഃ

5 സ തു കാമാഗ്നിസന്തപ്തഃ സുദേഷ്ണാം അഭിഗമ്യ വൈ

പ്രഹസന് ഇവ സേനാ നീർ ഇദം വചനം അബ്രുവീത്

6 നേയം പുരാ ജാതു മയേഹ ദൃഷ്ട്വാ; രാജേണാ വിരാടസ്യ നിവേശനേ ശുഭ്രാ

രൂപേണ ചോന്മാദയതീവ മാം ദൃശം; ഗന്ധേന ജാതാ മദിരേവ ഭാമിനി

7 കാ ദേവരൂപാ ഹൃദയംഗമാ ശുഭ്രേ; ആചക്ഷു മേ കാ ച കതശ് ച ശോഭനാ

ചിത്തം ഹി നിർമ്മമ്യ കരോതി മാം വശേ; ന ചാന്യദ് അത്രൗഷധം അദ്യ മേ
മതം

8 അഹോ തവേയം പരിചാരികാ ശുഭ്രാ; പ്രത്യഗ്ര രൂപാ പ്രതിഭാതി മാം ഇയം

അയുക്തരൂപം ഹി കരോതി കർമ്മ തേ; പ്രശാന്തം മാം യച് ച മമാസ്തി കിം ചന

9 പ്രഭൃതനാഗാശ്വരഥം മഹാധനം; സമൃദ്ധി യുക്തം ബഹു പാനഭോജനം

മനോഹരം കാഞ്ചനചിത്രഭൂഷണം; ഗൃഹം മഹച് ഛോഭയേതാം ഇയം മമ

10 തതഃ സുദേഷ്ണാം അനമന്ത്ര്യ കീചകസ്; തതഃ സമഭേത്യ നരാധിപാത്മ ജാം

ഉവാച കൃഷ്ണാം അഭിസാന്ത്വയംസ് തദാ; മൃഗേരൂ കന്യാം ഇവ ജംബുകോ വനേ

11 ഇദം ച രൂപം പ്രഥമം ച തേ വയോ; നിരർഥകം കേവലം അദ്യ ഭാമിനി

അധാര്യമാണാ സൃഗ് ഇവോത്തമാ യഥാ; ന ശോഭസേ സുന്ദരി ശോഭനാ സതി

12 ത്യജാമി ദാരാൻ മമ യേ പുരാതനാ; ഭവതു ദാസ്യസ് തവ ചാരുഹംസിനി

അഹം ച തേ സുന്ദരി ദാസവത് സ്ഥിതഃ; സദാ ഭവിഷ്യേ വശഗോവരാനനേ

13 [ദ്രൗ]

അപ്രാർഥനീയാം ഇഹ മാം സൂതപുത്രാഭിമന്യസേ

വിഹീനവർണാം സൈരന്ധ്രീം ബീഭത്സാം കേശകാരികാം

14 പരദാരാസ്തി ഭദ്രം തേ ന യുക്തം ത്വയി സാന്വൃതം

ദധിതാഃ പ്രാണിനാം ദാരാ ധർമ്മം സമന്വചിന്തയ

15 പരപാരേ ന തേ ബുദ്ധിർ ജാതു കാര്യാ കഥം ചന

വിവർജനം ഹ്യ് അകാര്യം ണാം ഏതത് സത്പുരുഷവ്രതം
 16 മിഥ്യാഭിഗ്രഹ്യാ ഹി നരഃ പാപാത്മാ മോഹം ആസ്ഥിതഃ
 അയശഃ പ്രാപ്തയാദ് ഘോരം സുമഹത് പ്രാപ്തയാദ് ഭയം
 17 മാ സുതപത്രം ഹൃഷ്യസ്വ മാദ്യ ത്യക്ഷ്യസി ജീവിതം
 ദുർലഭം അഭിമന്യാനോ മാം വീരൈർ അഭിരക്ഷിതാം
 18 ന ചാപ്യ് അഹം ത്വയാ ശക്യാ ഗന്ധർവാഃ പതയോ മമ
 തേ ത്വം നിഹന്യൂഃ കപിതാഃ സാധ്യലം മാ വ്യനീനശഃ
 19 അശക്യരൂപൈഃ പുരുഷൈർ അധ്യാനം ഗതും ഇച്ഛസി
 യഥാ നിശ്ചേതനോ ബാലഃ കൂലസ്ഥഃ കൂലം ഉത്തരം
 തർതും ഇച്ഛതി മന്ദാത്മാ തഥാ ത്വം കർതും ഇച്ഛസി
 20 അന്തർ മഹീം വാ യദി വോർധ്വം ഉത്പതേഃ; സമുദ്രപാരം യദി വാ പ്രധാവ
 സി
 തഥാപി തേഷാം ന വിമോക്ഷം അർഹസി; പ്രമാമിനോ ദേവ സുതാ ഹി മേ
 വരാഃ
 21 ത്വം കാലരാത്രീം ഇവ കശ് ചിദ് ആതുരഃ; കിം മാം ദൃശം രാർഥയസേ ദ്വിദ്യ
 കീചക
 കിം മാതുർ അങ്കേ ശയിതോ യഥാ ശിശുശ്; ചന്ദ്രം ജിഹ്വക്ഷുർ ഇവ മന്യസേ ഹി
 മാം

അധ്യായം 14

1 [വൈ]

പ്രത്യയാഖ്യാതോ രാജപുത്രോ സുദേഷ്ണോ കീചകോ fബ്രവീത്
അമര്യാദേന കാമേന ഘോരേണാഭിപരിപ്ലവതഃ

2 യഥാ കൈകേയി സൈരസ്ര്യോ സമേയാം തദ് വിധീയതാം
താം സുദേഷ്ണേ പരിപ്ലവ മാഹം പ്രാണാൻ പ്രഹാസിശം

3 തസ്യ താം ബഹുശഃ ശ്രുത്വാ വാചം വിലപതസ് തദാ
വിരാട മഹിഷീ ദേവീ കൃപാം ചക്രേ മനസിനീ

4 സ്വം അർഥം അഭിസന്ധായ തസ്യാർഥം അനുചിന്ത്യ ച
ഉദ്ദേശം ചൈവ കൃഷ്ണായാഃ സുദേഷ്ണാ സുതം അബ്രവീത്

5 പർവിണീം ത്വം സമുദ്ദിഷ്യ സുരാം അന്നം ച കാരയ
തത്രൈനാം പ്രേഷയിഷ്യാമി സുരാ ഹാരീം തവാന്തികം

6 തത്ര സമ്പ്രേഷിതാം ഏനാം വിജനേ നിരവഗ്രഹാം
സാന്ത്വയേഥാ യഥാകാമം സാന്ത്വ്യമാനാ രമേദ് യദി

7 കീചകസ് തു ഗൃഹം ഗത്വാ ഭഗിന്യാ വചനാത് തദാ
സുരാം ആഹാരയാം ആസ രാജാർഹാം സുപരിസ്രതാം

8 ആജാരദ്രം ച സുദ്ദശം ബഹുശ് ചോച്ഛാവചാൻ മൃഗാൻ
കാരയാം ആസ കശലൈർ അന്നപാനം സുശോഭനം

9 തസ്മിൻ കൃതേ തദാ ദേവീ കീചകേനോപമന്ത്രിതാ
സുദേഷ്ണാ പ്രേഷയാം ആസ സൈരസ്ര്യീം കീചകാലയം

10 [സുദേസ്മണാ]

ഉത്തിഷ്ഠ ഗച്ഛ സൈരസ്യീർ കീചകസ്യ നിവേശനം
പാനം ആനയ കല്യാണി പിപാസാ മാം പ്രബാധതേ

11 [ദ്രൗ]

ന ഗച്ഛേയം അഹം തസ്യ രാജപുത്രി നിവേശനം
ത്വം ഏവ രാജന്തി ജാനാസി യഥാ സ നിരപരൂപഃ

12 ന ചാഹം അനവദ്യാംഗി തവ വേശ്മനി ഭാമിനി
കാമവൃത്താ ഭവിഷ്യാമി പതീനാം വ്യഭിചാരിണി

13 ത്വം ചൈവ ദേവീ ജാനാസി യഥാ സ സമയഃ കൃതഃ
പ്രവിശന്ത്യാ മയാ പൂർവം തവ വേശ്മനി ഭാമിനി

14 കീചകശ് ച സുകേശാന്തേ മൃശോ മദനദർപിതഃ
സോ fവമംസ്യതി മാം ദൃഷ്ട്വാ ന യാസ്യേ തത്ര ശോഭനേ

15 സന്തി ബഹുവസ് തവ പ്രേഷ്യാ രാജപുത്രി വശാന്തഃ

അന്യാം പ്രേഷയ ഭദ്രം തേ സ ഹി മാം അവമംസ്യതേ

16 [സുദേശ്ണാ]

നൈവ ത്യാം ജാതു ഹിംസയാത് സ ഇതഃ സന്ദ്രേഷിതാം മയാ

17 [വൈ]

ഇത്യ് അന്യാഃ പ്രദദൗ കാംസ്യം സ പിധാനം ഹിരണ്മയം

സാ ശങ്കമാനാ അദതീ ദൈവം ശരണം ഹുയുഷി

പ്രാതിഷ്ഠത സുരാ ഹാരീ കീചകസ്യ നിവേശനം

18 [ദ്രൗ]

യഥാഹം അന്യം പാണ്ഡുഭ്യോ നാഭിജാനാമി കം ചന

തേന സത്യേന മാം പ്രാപ്താം കീചകോ മാ വശേ കൃഥാഃ

19 [വൈ]

ഉപാതിഷ്ഠത സാ സൂര്യം മുഹൂർത്തം അബലാ തതഃ

സ തസ്യാസ് തനമധ്യായാഃ സർവം സൂര്യോ ിവബുദ്ധവാൻ

20 അന്തർഹിതം തതസ് തസ്യാ രക്ഷോ രക്ഷാർഥം ആദിശത്

തച് ചൈനാം നാജഹാത് തത്ര സർവാവസ്ഥാസ് അനിന്ദിതാം

21 താം മൃഗീം ഇവ വിത്രസ്താം ദൃഷ്ട്വാ കൃഷ്ണാം സമീപഗാം

ഉദതിഷ്ഠൻ മുദാ സൂതോ നാവാം ലബ്ധ്യാവ പാരഗഃ

അധ്യായം 15

1 [കീചക]

സ്വാഗതം തേ സുകേശാന്തേ സുവ്യഷ്ടാ രജനി മമ
 സ്വാമിനി ത്വം അനുപ്രാപ്താ പ്രകരന്ധ്ര മമ പ്രിയം
 2 സുവർണ്ണമാലാഃ കംബൂശ് ച കണ്ഡലേ പരിഹാടകേ
 ആഹരതു ച വസ്ത്രാണി കൗശികാന്യ് അജിനാനി ച
 3 അസ്തി മേ ശയനം ശുഭ്രം ത്വദർഥം ഉപകൽപിതം
 ഏഹി തത്ര മയാ സാർധം പിബസ്വ മധുമാധവീം

4 [ദ്രൗ]

അപ്രേഷീദ് രാജപുത്രീ മാം സുരാ ഹാരീം തവാന്തികം
 പാനം ആനയ മേ ക്ഷിപ്രം പിപാസാ മേതി ചാബ്രവീത്

5 [കീചക]

അന്യാ ഭദ്രേ നയിഷ്യന്തി രാജപുത്രയാഃ പരിസ്രുതം

6 [വൈ]

ഇത്യ ഏനാം ദക്ഷിണേ പാണൗ സുതപത്രഃ പരാമൃശത്
 സാ ഗൃഹീതാ വിധുന്യാനാ ഭൂമാവ് ആക്ഷിപ്യ കീചകം
 സദാം ശരണം ആധാവദ് യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ

7 താം കീചകഃ പ്രധാവന്തിം കേശപക്ഷേ പരാമൃശത്

അഥൈനാം പശ്യതോ രാജന്തഃ പാതയിത്വാ പദാവധീത്

8 തതോ യോ ഽസൗ തദാർകേണ രാക്ഷസഃ സംനിയോജിതഃ

സ കീചകം അപോവാഹ വാതവേഗേന ഭാരത

9 സ പപാത തതോ ഭൂമൗ രക്ഷോബലസമാഹതഃ

വിഘ്നേണമനോ നിശ്ചേഷ്ടുശ് ചിന്നമൂല ഇവ ദ്രുമഃ

10 താം ചാസീനൗ ദദൃശുർ ഭീമസേന യുധിഷ്ഠിരൗ

അമൃഷ്യമാണൗ കൃഷ്ണായാഃ കീചകേന പദാ വധം

11 തസ്യ ഭീമോ വധപ്രപ്തഃ കീചകസ്യ ദുരാത്മനഃ

ദന്തൈ ദന്താംസ് തദാ രോഷാൻ നിസ്സിപേഷ മഹാമനഃ

12 അഥാംഗുഷ്ഠേനാവമുദ്നാദ് അംഗുഷ്ഠം തസ്യ ധർമ്മരാജ്

പ്രബോധനഭയാദ് രാജൻ ഭീമസ്യ പ്രത്യഷേധയത്

13 സാ സഹാ ദ്വാരം ആസാദ്യ അദതീ മത്സ്യം അബ്രവീത്

അവേക്ഷമാണാ സുശ്രോണീ പതീംസ് താൻ ദീനചേതസഃ

14 ആകാരം അഭിരക്ഷന്തീ പ്രതിജ്ഞാം ധർമ്മസംഹിതാം

ദഹ്യമാനേവ രൗദ്രേണ ചക്ഷുർ ആ ദ്രുപദാത്മജാ

15 [ദ്രൗ]

യേഷാം വൈരീ ന സ്വപിതി പദാ ഭൂമിം ഉപസൃശൻ
 തേഷാം മാം മാനിനീം ഭാര്യാം സൃതപുത്രഃ പദാവധിത്
 16 യേ ദദ്വുർ ന ച യാചേയുർ ബ്രഹ്മണ്യാഃ സത്യവാദിനഃ
 തേഷാം മാം മാനിനീം ഭാര്യാം സൃതപുത്രഃ പദാവധിത്
 17 യേഷാം ദുന്ദുഭിനിർഘോഷോ ജ്യോഘോഷഃ ശ്രൂയതേ fനിശം
 തേഷാം മാം മാനിനീം ഭാര്യാം സൃതപുത്രഃ പദാവധിത്
 18 യേ തേ തേജസിനോ ദാന്താ ബലവന്തോ fഭിമാനിനഃ
 തേഷാം മാം മാനിനീം ഭാര്യാം സൃതപുത്രഃ പദാവധിത്
 19 സർവലോകം ഇമം ഹന്ദുർ ധർമ്മപാശസിതാസ് തു യേ
 തേഷാം മാം മാനിനീം ഭാര്യാം സൃതപുത്രഃ പദാവധിത്
 20 ശരണം യേ പ്രപന്നാനാം ഭവന്തി ശരണാർഥിനാം
 ചരന്തി ലോകേ പ്രച്ഛന്നാഃ ക്വ ന തേ fദ്യ മഹാരഥാഃ
 21 കഥം തേ സൃതപുത്രേണ വധ്യമാനാം പ്രിയാം സതീം
 മർഷയന്തി യഥാ ക്ലീബാ ബലവന്തോ fമിതൗജസഃ
 22 ക്വ ന തേഷാം അമർഷശ് ച വീര്യം തേഷശ് ച വർതതേ
 ന പരീപ്ലന്തി യേ ഭാര്യാം വധ്യമാനാം ദുരാത്മനാ
 23 മയാത്ര ശക്യം കിം കർതും വിരാടേ ധർമ്മദൃഷണം
 യഃ പശ്യൻ മാം മർഷയതി വധ്യമാനം അനാഗസം
 24 ന രാജൻ രാജവത് കിം ചിത് സമാചരസി കീചകേ
 ദസ്യൂനാം ഇവ ധർമ്മസ് തേ ന ഹി സംസദി ശോഭതേ
 25 ന കീചകഃ സ്വധർമ്മസ്ഥോ ന ച മത്സ്യഃ കഥം ചന
 സഭാ സഭോ fപ്യ് അധർമ്മജ്ഞാ യ ഇമം പര്യുപാസതേ
 26 നോപാലഭേ ത്യാം നൃപതൗ വിരാട ജനസംസദി
 നാഹം ഏതേന യുക്താ വൈ ഹന്തും മത്സ്യതവാന്തികേ
 സഭാ സദസ് തു പശ്യതു കീചകസ്യ വ്യതിക്രമം
 27 [വിരാട]
 പരോക്ഷം നാഭിജാനാമി വിഗ്രഹം യുവയോർ അഹം
 അർഥതത്ത്വം അവിജ്ഞായ കിം ന സ്യാത് കശലം മമ
 28 [വൈ]
 തതസ് തു സഭ്യാ വിജ്ഞായ കൃഷ്ണാം ഭൂയോ fദ്യപുജയൻ
 സാധു സാധ്യ് ഇതി ചാപ്യ് ആഹുഃ കീചകം ച വ്യഗ്രഹയൻ
 29 [സഭ്യാ]

യസ്യേയം ചാരുസർവാംഗീ ഭാര്യാ സ്യാദ് ആയതേക്ഷണാ
പരോ ലാഭശ് ച തസ്യ സ്യാൻ ന സ ശോചേത് കദാ ചന
30 [വൈ]

ഏവം സന്യജയംസ് തത്ര കൃഷ്ണാ പ്രേക്ഷ്യ സഭാ സദഃ
യുധിഷ്ഠിരസ്യ കോപാത് തു ലലാഭേ സ്വേദ ആസജത്
31 അഥാബ്രുവീദ് രാജപുത്രീം കൗരവ്യോ മഹിഷീം പ്രിയാം

ഗച്ഛ സൈരസ്രി മാത്രസ്ഥഃ സുദേഷ്ണായാ നിവേശനം
32 ഭർതാരം അനുരധ്യന്ത്യഃ ക്ലിശ്യന്തേ വീര പതയഃ
ശുശ്രൂഷയാ ക്ലിശ്യമാനഃ പതിലോകം ജയന്ത് ഉത

33 മന്യേ ന കാലം ക്രോധസ്യ പശ്യന്തി പതയസ് തവ
തേന ത്യാം നാഭിയാവന്തി ഗന്ധർവാഃ സൂര്യവർചസഃ
34 അകാലജ്ഞാസി സൈരസ്രി ശൈലൃഷീവ വിധാവസി

വിഘ്നം കരോഷി മത്സ്യാനാം ദിവ്യതാം രാജസംസദി
ഗച്ഛ സൈരസ്രി ഗന്ധർവാഃ കരിഷ്യന്തി തവ പ്രിയം
35 [ദ്രൗ]

അതീവ തേഷാം ഘൃണിനാം അർഥേ ിഹം ധർമചാരിണീ
തസ്യ തസ്യേഹ തേ വധ്യാ യേഷാം ജ്യേഷ്ഠോ ിക്ഷഭേവിതാ
36 [വൈ]

ഇത്യ് ഉക്ത്വാ പ്രാദ്രവത് കൃഷ്ണാ സുദേഷ്ണായാ നിവേശനം
കേശാൻ മുക്ത്വാ തു സുശ്രോണീ സംരംഭാൽ ലോഹിതേക്ഷണാ
37 ശുശ്രൂഭേ വദനം തസ്യാ അന്ത്യാ വിരതം തദാ

മേഘലോഖാ വിനിർമുക്തം ദിവീവ ശശിമണ്ഡലം
38 [സുദേസ്ണാ]

കസ് ത്യാവധീദ് വരാഭോഹേ കസ്താദ് രോദിഷി ശോഭനേ
കസ്താദ് യ ന സുഖം ഭദ്രേ കേന തേ വിപ്രിയം കൃതം
39 [ദ്രൗ]

കീചകോ മാവധീത് തത്ര സുരാ ഹാരീം ഗതാം തവ
സഭായാം പശ്യതോ രാജേണാ യഥൈവ വിജനേ തഥാ
40 [സുദേസ്ണാ]

ഘാതയാമി സുകേശാന്തേ കീചകം യദി മന്യസേ
യോ സൗ ത്യാം കാമസംമത്തോ ദുർലഭാം അഭിമന്യതേ
41 [ദ്രൗ]

അന്യേ വൈ തം വധിഷ്യന്തി യേഷാം ആഗഃ കരോതി സഃ

മനേന ചാദ്യൈവ സുവൃക്തം പരലോകം ഗമീഷ്യതി

അധ്യായം 16

1 [വൈ]

സാ ഹതാ സുതപത്രേണ രാജപുത്രീ സമജലത്
 വധം കൃഷ്ണാ പരീപ്ലതീ സേനാ വാഹസ്യ ഭാമിനീ
 ജഗാമാവാസം ഏവാഥ തദാ സാ ദ്രുപദാത്മ ജാ
 2 കൃത്യാ ശൗചം യഥാന്യായം കൃഷ്ണാ വൈ തനമധ്യമാ
 ഗത്രാണി വാസസീ ചൈവ പ്രക്ഷാല്യ സലിലേന സാ
 3 ചിന്തയാം ആസ അദതീ തസ്യ ദുഃഖസ്യ നിർണ്ണയം
 കിം കരോമി ക്വ ഗച്ഛാമി കഥം കാര്യം ഭവേൻ മമ
 4 ഇത്യ ഏവം ചിന്തയിത്യാ സാ ഭീമം വൈ മനസാഗമത്
 നാനൃഃ കർതാ ജ്വതേ ഭീമാൻ മമാദ്യ മനസഃ പ്രിയം
 5 തത ഉത്ഥായ രാത്രൗ സാ വിഹായ ശയനം സ്വകം
 പ്രാദ്രവൻ നാഥം ഇച്ഛന്തി കൃഷ്ണാ നാഥവതീ സതീ
 ദുഃഖേന മഹതാ യുക്താ മാനസേന മനസിനീ
 6 സാ വൈ മഹാനസേ പ്രാപ്യ ഭീമസേനം ശുചിസ്മിതാ
 സർവശ്ലേതേവ മാഹേയീ വനേ ജാതാ ത്രിഹായനീ
 ഉപാതിഷ്ഠത പാണ്ഡാലീ വാശിതേവ മഹാഗജം
 7 സാ ലതേവ മഹാശാലം ഹൃല്ലം ഗോമതി തീരജം
 ബാഹുദ്യാം പരിരദ്യൈനം പ്രാബോധയദ് അനിന്ദിതാ
 സിംഹം സുപ്തം വനേ ദുർഗേ മൃഗരാജവധൂർ ഇവ
 8 വീണേവ മധുരാഭാഷാ ഗാന്ധാരം സാധു മൂർച്ഛിതാ
 അഭ്യഭാഷത പാണ്ഡാലീ ഭീമസേനം അനിന്ദിതാ
 9 ഉത്തിഷ്ടോത്തിഷ്ട കിം ശേഷേ ഭീമസേന യഥാ മൃതഃ
 നാമൃതസ്യ ഹി പാപീയാൻ ഭാര്യാം ആലഭ്യ ജീവതി
 10 തസ്മിണ് ജീവതി പാപിഷ്ഠേ സേനാ വാഹേ മമ ദ്വിഷി
 തത് കർമകൃതവത്ത് അദ്യ കഥം നിദ്രാം നിഷേവസേ
 11 സ സമ്പ്രഹായ ശയനം രാജപുത്രയാ പ്രബോധിതഃ
 ഉപാതിഷ്ഠത മേഘാഭഃ പര്യങ്കേ സോപസംഗ്രഹേ
 12 അഥാബ്രവീദ് രാജപുത്രീം കൗരവ്യോ മഹിഷീം പ്രിയാം
 കേനാസ്യ അർഥേന സമ്പ്രാപ്താ ത്വരിതേവ മമാന്തികം
 13 ന തേ പ്രകൃതിമാൻ വർണ്ണഃ കൃശാ പാണ്ഡുശ് ച ലക്ഷ്യസേ
 ആചക്ഷ്യ പരിശേഷേണ സർവം വിദ്യാം അഹം യഥാ
 14 സുഖം വാ യദി വാ ദുഃഖം ദ്വേഷ്യം വാ യദി വാ പ്രിയം

യഥാവത് സർവം ആചക്ഷ്യ ശ്രുത്വാ ജ്ഞാസ്യാമി യത് പരം
 15 അഹം ഏവ ഹി തേ കൃഷ്ണേ വിശ്വാസ്യഃ സർവകർമ്മസു
 അഹം ആപത്സു ചാപി ത്യാം മോക്ഷയാമി പുനഃ പുനഃ
 16 ശീഘ്രം ഉക്ത്വാ യഥാകാമം യത് തേ കാര്യം വിവക്ഷിതം
 ഗച്ഛ വൈ ശയനായൈവ പുരാ നാന്യോ ഽവബുധ്യതേ

അധ്യായം 17

1 [ദ്രു]

അശോച്യം ന കൃതസ് തസ്യ യസ്യ ഭർതാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ജാനം സർവാണി ദുഃഖാനി കിം മാം ത്വം പരിപുച്ഛസി
 2 യൻ മാം ദാസീ പ്രവാദേന പ്രാതികാമീ തദാനയത്
 സഭായാം പാർഷദോ മധ്യേ തൻ മാം ദഹതി ഭാരത
 3 പാർഥിവസ്യ സുതാ നാമ കാ ന ജീവേത മാദൃശീ
 അനുദ്രയ ഭൃശം ദുഃഖം അന്യത്ര ദ്രുപദീം പ്രഭോ
 4 വനവാസ ഗതായാശ് ച സൈന്ധവേന ദുരാത്മനാ
 പരാമർശം ദ്വിതീയം ച സോഢ്യം ഉത്സഹതേ ന കാ
 5 മത്സ്യരാജ്ഞഃ സമക്ഷം ച തസ്യ ധൂർത്തസ്യ പശ്യതഃ
 കീചകേന പദാ സ്പഷ്ടാ കാ ന ജീവേത മാദൃശീ
 6 ഏവം ബഹുവിധൈഃ ക്ലേശൈഃ ക്ലിശ്യമാനാം ച ഭാരത
 ന മാം ജാനാസി കൗന്തേയ കിം ഫലം ജീവിതേന മേ
 7 യോ ിയം രാജേണാ വിരാടസ്യ കീചകോ നാമ ഭാരത
 സേനാ നീഃ പുരുഷവ്യാഘ്രേ സ്യാലഃ പരമദുർമതിഃ
 8 സ മാം സൈരന്ധി വേഷേണ വസന്തീം രാജവേശ്മനി
 നിത്യം ഏവാഹ ദുഷ്ടാത്മാ ഭാര്യാ മമ ഭവേതി വൈ
 9 തേനോപമന്ത്ര്യമാണായാ വധാർഹേണ സപത്തഹൻ
 കാലേനേവ ഫലം പക്വം ഹൃദയം മേ വിദീര്യതേ
 10 ദ്രാതരം ച വിഗർഹസ്വ ജ്യേഷ്ഠം ദുർദ്വൃത ദേവിനം
 യസ്യാസ്മി കർമ്മണാ പ്രാപ്താ ദുഃഖം ഏതദ് അനന്തകം
 11 കോ ഹി രാജ്യം പരിത്യജ്യ സർവസം ചാത്മനാ സഹ
 പ്രവ്രജ്യായൈവ ദിവ്യേത വിനാ ദുർദ്വൃത ദേവിനം
 12 യദി നിഷ്കസഹസ്രേണ യച് ചാന്യത് സാരവദ് ധനം
 സായന്ത്രാതർ അദേവിഷ്യദ് അപി സംവത്സരൻ ബഹുൻ
 13 ത്വക്വം ഹിരണ്യം വാസാംസി യാനം യുഗ്യം അജാവികം
 അശ്വാശ്വതര സംഘാംശ് ച ന ജാതു ക്ഷയം ആവഹേത്
 14 സോ ിയം ദൃതപ്രവാദേന ശ്രീയാ പ്രത്യവരോപിതഃ
 തുഷ്ണീം ആസ്തേ യഥാ മൂഢഃ സ്യാനി കർമാണി ചിന്തയൻ
 15 ദശനാഗസഹസ്രാണി പദ്മിനാം ഹേമമാലിനാം
 യം യാന്തം അനുയാന്തീഹ സോ ിയം ദൃതേന ജീവതി
 16 തഥാ ശതസഹസ്രാണി നൃണാം അമിതതേജസാം

ഉപാസതേ മഹാരാജം ഇദ്രപ്രസ്ഥേ യുധിഷ്ഠിരം
 17 ശതം ദാസീ സഹസ്രാണി യസ്യ നിത്യം മഹാനസേ
 പാത്രി ഹസ്തം ദിവാരാത്രം അതിമീൻ ഭോജയന്ത് ഉത
 18 ഏഷ നിഷ്കസഹസ്രാണി പ്രദായ ദദതാം വരഃ
 ദ്യുതജേന ഹ്യ് അനർഥേന മഹതാ സമുപാവൃതഃ
 19 ഏനം ഹി സ്വരസമ്പന്നാ ബഹവഃ സൂതമാഗധാഃ
 സായന്യാതർ ഉപാതിഷ്ഠൻ സുമൃഷ്ടമണികണ്ഡലാഃ
 20 സഹസ്രം ജഷയോ യസ്യ നിത്യം ആസൻ സഭാ സദഃ
 തപഃ ശ്രുതോപസമ്പന്നാഃ സർവകാമൈർ ഉപസമിതാഃ
 21 അന്ധാൻ വൃദ്ധാംസ് തഥാനാഥാൻ സർവാൻ രാഷ്ട്രേഷു ദുർഗതാൻ
 ബിഭർത്യ് അവിമനാ നിത്യം ആന്ദ്രശംസ്യാദ് യുധിഷ്ഠിരഃ
 22 സ ഏഷ നിരയം പ്രാപ്തോ മത്സ്യസ്യ പരിചാരകഃ
 സഭായാം ദേവിതാ രാജന്തഃ കങ്കോ ബൃതേ യുധിഷ്ഠിരഃ
 23 ഇദ്രപ്രസ്ഥേ നിവസതഃ സമയേ യസ്യ പാർഥിവാഃ
 ആസൻ ബലിഭൃതഃ സർവേ സോ ിദ്യാന്യൈർ ഭൃതിം ഇച്ഛതി
 24 പാർഥിവാഃ പൃഥിവീപാലാ യസ്യോസൻ വശവർതിനഃ
 സ വശേ വിവശോ രാജാ പരേഷാം അദ്യ വർതതേ
 25 പ്രതാപ്യ പൃഥിവീം സർവാം രശ്മീവാൻ ഇവ തേഷുനാ
 സോ ിയം രാജേണാ വിരാടസ്യ സഭാ സ്താരോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 26 യം ഉപാസന്ത രാജാനഃ സഭായാം ജഷിഭിഃ സഹ
 തം ഉപാസീനം അദ്യാന്ത്യം പശ്യ പാണ്ഡവ പാണ്ഡവം
 27 അതദർഹം മഹാപ്രാജ്ഞം ജീവിതാർഥേ ിദിസംശ്രിതം
 ദൃഷ്ട്വാ കസ്യ ന ദുഃഖം സ്യാദ് ധർമാത്മാനം യുധിഷ്ഠിരം
 28 ഉപാസ്തേ സു സഭായാം യം കൃത്സ്നാ വീര വസുന്ധരാ
 തം ഉപാസീനം അദ്യാന്ത്യം പശ്യ ഭാരത ഭാരതം
 29 ഏവം ബഹുവിധൈർ ദുഃഖൈഃ പീഡ്യമാനാം അനാഥവത്
 ശോകസാരഗമധ്യസ്ഥാം കിം മാം ഭീമ ന പശ്യസി

അധ്യായം 18

1 [൫]

ഇദം തു മേ മഹദ് ദുഃഖം യത് പ്രവക്ഷ്യാമി ഭാരത
 ന മേ ഭൃത്യസുയാ കർതവ്യാ ദുഃഖാദ് ഏതദ് ബ്രവീമ്യ് അഹം
 2 ശാർദൂലൈർ മഹിഷൈഃ സിംഹൈർ ആഗാരേ യുധ്യസേ യദാ
 കൈകേയ്യഃ പ്രേക്ഷമാണായാസ് തദാ മേ കശ്ശലോ ഭവേത്
 3 പ്രേക്ഷാ സമൃത്ഥിതാ ചാപി കൈകേയീ താഃ സ്ത്രിയോ വദേത്
 പ്രേക്ഷ്യ മാം അനവദ്യാംഗീ കശ്ശലോപഹതാം ഇവ
 4 സ്നേഹാത് സംവാസജാൻ മന്യേ സുദം ഏഷാ ശുചിസ്തിതാ
 യോധ്യമാനം മഹാവിര്യൈർ ഇമം സമനുശോചതി
 5 കല്യാണ രൂപാ സൈരസ്ത്രീ ബല്ലവശ് ചാതി സുന്ദരഃ
 സ്ത്രീണാം ച ചിത്തം ദുർജ്ജ്ഞയം യുക്തരൂപൗ ച മേ മതൗ
 6 സൈരസ്ത്രീ പ്രിയ സംവാസാൻ നിത്യം കരുണവേദിനീ
 അസ്തിൻ രാജകുലേ ചേമൗ തുല്യകാലനിവാസിനൗ
 7 ഇതി ബ്രുവാണോ വാക്യാനി സാ മാം നിത്യം അവേദയത്
 ക്രുധ്യന്തീം മാം ച സന്വേഷ്യ സമശങ്കത മാം ത്വയി
 8 തസ്യാം തഥാ ബ്രുവത്യാം തു ദുഃഖം മാം മഹദ് ആവിശത്
 ശോകേ യൗധിഷ്ഠിരേ മഗ്നാ നാഹം ജീവീതും ഉത്സഹേ
 9 യഃ സ ദേവാൻ മനുഷ്യാംശ് ച സർപാം ചൈകരഥോ ഭജയത്
 സോ ഭയം രാജേണാ വിരാടസ്യ കന്യാനാം നർതകോ യുവാ
 10 യോ ഭതർപയദ് അമേയാത്ഥാ ഖാണ്ഡവേ ജാതവേദസം
 സോ ഭന്തഃപുര ഗതഃ പാർഥഃ കൃപേ ഭഗീർ ഇവ സംവൃതഃ
 11 യസ്താദ് ഭയം അമിത്രാണാം സദൈവ പുരുഷർഷഭാത്
 സ ലോകപരിഭ്രതേന വേഷണാസ്തേ ധനഞ്ജയഃ
 12 യസ്യ ജ്യോതലനിർലോഷാത് സമകമ്പത ശരവഃ
 സ്ത്രിയോ ഗീതസ്വനം തസ്യ മുദിതാഃ പര്യുപാസതേ
 13 കിരീടം സൂര്യസങ്കാശം യസ്യ മുർധനി ശോഭതേ
 വേണീ വികൃതകേശാന്തഃ സോ ഭയം അദ്യ ധനഞ്ജയഃ
 14 യസ്മിന് അസ്താണി ദിവ്യാനി സമസ്താനി മഹാത്മനി
 ആധാരഃ സർവവിദ്യാനാം സ ധാരയതി കണ്ഡലേ
 15 യം സു രാജസഹസ്രാണി തേജസാപ്രതിമാനി വൈ
 സമരേ നാതിവർതന്തേ വേലാം ഇവ മഹാർണവഃ
 16 സോ ഭയം രാജേണാ വിരാടസ്യ കന്യാനാം നർതകോ യുവാ

ആന്യേ വേഷപ്രതിച്ഛന്നഃ കന്യാനാം പരിചാരകഃ
 17 യസ്യ സ്മ രഥഘോഷേണ സമകമ്പത മേദിനീ
 സ പർവത വനാ ഭീമ സഹസ്ഥാവരജംഗമാ
 18 യസ്മിൻ ജാതേ മഹാഭാഗേ കന്യാഃ ശോകോ വ്യഗശ്യാത
 സ ശോചയതി മാം അദ്യ ഭീമസേന തവാനജഃ
 19 ഭൂഷിതം തം അലങ്കാരൈഃ കണ്ഡലൈഃ പരിഹാടകൈഃ
 കംബുപാണിനം ആയാന്തം ദൃഷ്ട്വാ സീദതി മേ മനഃ
 20 തം വേണീ കൃതകേശാന്തം ഭീമധന്വാനം അർജുനം
 കന്യാ പരിവൃതം ദൃഷ്ട്വാ ഭീമ സീദതി മേ മനഃ
 21 യദാ ഹ്യ ഏനം പരിവൃതം കന്യാഭീർ ദേവരൂപിണം
 പ്രഭിന്നം ഇവ മാതംഗം പരികീർണം കരേണഭിഃ
 22 മത്സ്യം അർഥപതിം പാർഥം വിരാടം സമുപസ്ഥിതം
 പശ്യാമി തുര്യമധ്യ സ്ഥം ദിശ നശ്യാന്തി മേ തദാ
 23 ന്നം ആര്യാ ന ജാനാതി കൃച്ഛം പ്രാപ്തം ധനഞ്ജയം
 അജാതശത്രും കൗരവ്യം മഗ്നം ദുദ്യുത ദേവിനം
 24 തഥാ ദൃഷ്ട്വാ യവീയാംസം സഹദേവം യുധാം പതിം
 ഗോഷ്യ ഗോവേഷം ആയാന്തം പാണ്ഡുഭൂതാസ്മി ഭാരത
 25 സഹദേവസ്യ വൃത്താനി ചിന്തയന്തി പുനഃ പുനഃ
 ന വിദാമി മഹാബാഹോ സഹദേവസ്യ ദൃഷ്ട്വതം
 യസ്മിൻ ഏവംവിധം ദുഃഖം പ്രാപ്തയാത് സത്യവിക്രമഃ
 26 ദൂയാമി ഭരതശ്രേഷ്ഠ ദൃഷ്ട്വാ തേ ഭ്രാതരം പ്രിയം
 ഗോഷ്യ ഗോവൃഷസങ്കാശം മത്സ്യേനാഭിനിവേശിതം
 27 സംരബ്ധം രക്തനേപഥ്യം ഗോപാലാനാം പുരോഗമം
 വിരാടം അഭിനന്ദന്തം അഥ മേ ഭവതി ജ്വരഃ
 28 സഹദേവം ഹി മേ വീരം നിത്യം ആര്യാ പ്രശംസതി
 മഹാഭീജന സമ്പന്നോ വൃത്തവാഞ് ശീലവാൻ ഇതി
 29 ഹ്രിനീഷേധോ മധുരവാഗ് ധാർമികഗ് ച പ്രിയഗ് ച മേ
 സ തേ ിരണ്യേഷു ബോദ്ധവ്യോ യാജ്ഞസേനീ ക്ഷപാസ് അപി
 30 തം ദൃഷ്ട്വാ വ്യാപൃതം ഗോഷ്യ വത്സ ചർമ ക്ഷപാശയം
 സഹദേവം യുധാം ശ്രേഷ്ഠം കിം ന ജീവാമി പാണ്ഡവ
 31 യസ് ത്രിഭിർ നിത്യസമ്പന്നോ രൂപേണാസ്തേണ മേധയാ
 സോ ിശബന്ധോ വിരാടസ്യ പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 32 അദ്യകീര്യന്ത വൃന്ദാനി ദാമ ഗ്രന്ഥിം ഉദീക്ഷതാം

വിനയനം ജനേനാശ്വാൻ മഹാരാജസ്യ പശ്യതഃ
 33 അപശ്യം ഏനം ശ്രീമന്തം മത്സ്യം ഭ്രാജിഷ്ണം ഉത്തമം
 വിരാടം ഉപതിഷ്ഠന്തം ദർശയന്തം ച വാജിനഃ
 34 കിം ന മാം മന്യസേ പാർഥ സുഖിതേതി പരന്തപ
 ഏവം ദുഃഖശതാവിഷ്ടാ യുധിഷ്ഠിര നിമിത്തതഃ
 35 അതഃ പ്രതിവിശിഷ്ടാനി ദുഃഖാന്യ് അന്യാനി ഭാരത
 വർത്തനേ മയി കൗന്തേയ വക്ഷ്യാമി ശൃണ താന്യ് അപി
 36 യഷ്ട്യാസു ഗ്രിയമാണേഷു ദുഃഖാനി വിവിധാന്യ് ഉത
 ശോഷയന്തി ശരീരം മേ കിം ന കഃഖം അതഃ പരം

അധ്യായം 19

1 [൫൮]

അഹം സൈരന്ധി വേഷേണ ചരന്തി രാജവേശ്ണി
ശൗചദാസ്മി സുദേഷ്ണായ അക്ഷയൂർതസ്യ കാരണാത്
2 വിക്രിയാം പശ്യ മേ തീവ്രാം രാജപുത്രയാഃ പരന്തപ
ആസേ കാലം ഉപാസീനാ സർവം ദുഃഖം കിലാർത്വത്
3 അനിത്യം കില മർത്യാനാം അർഥസിദ്ധിർ ജയാജയേ
ഇതി കൃത്യാ പ്രതീക്ഷാമി ഭർതൃണാം ഉദയം പുനഃ
4 യ ഏവ ഹേതുർ ഭവതി പുരുഷസ്യ ജയാവഹഃ
പരാജയേ ച ഹേതുഃ സ ഇതി ച പ്രതിപാലയേ
5 ദത്ത്യാ യാചന്തി പുരുഷാ ഹത്യാ വധ്യന്തി ചാപരേ
പാതയിത്യാ ച പാത്യന്തേ പരൈർ ഇതി ച മേ ശ്രുതം
6 ന ദൈവസ്യാതി ഭാരോ fസ്തി ന ദൈവസ്യാതി വർതനം
ഇതി ചാപ്യ് ആഗമം ഭൂയോ ദൈവസ്യ പ്രതിപാലയേ
7 സ്ഥിതം പൂർവം ജലം യത്ര പുനസ് തന്ത്രൈവ തിഷ്ഠതി
ഇതി പര്യായം ഇച്ഛന്തി പ്രതീക്ഷാമ്യ് ഉദയം പുനഃ
8 ദൈവേന കില യസ്മാർഥഃ സുനീതോ fപി വിപദ്യതേ
ദൈവസ്യ ചാഗമേ യത്നസ് തേന കാര്യോ വിജാനതാ
9 യത് ഇ മേ വചനസ്യാസ്യ കഥിതസ്യ പ്രയോജനം
പുച്ഛ മാം ദുഃഖിതാം തത് ത്വം അപൃഷ്ടാ വാ ബ്രവിമി തേ
10 മഹിഷീ പാണ്ഡുപുത്രാണാം ദുഹിതാ ദ്രുപദസ്യ ച
ഇമാം അവസ്ഥാം സമ്പ്രാപ്താ കാ മദ് അന്യാ ജിജീവിഷേത്
11 കരൂൻ പരിഭവൻ സർവാൻ പാഞ്ചാലാൻ അപി ഭാരത
പാണ്ഡവേയാംഗ് ച സമ്പ്രാപ്തോ മമ ക്ലേശോ ഹ്യ് അരിന്ദമ
12 ദ്രാതൃഭിഃ ശൃഗുരൈഃ പുത്രൈർ ബഹുഭിഃ പരവീര ഹൻ
ഏവം സമുദിതാ നാരി കാ ന്ദ് അന്യാ ദുഃഖിതാ ഭവേത്
13 നൂനം ഹി ബാലയാ ധാതുർ മയാ വൈ വിപ്രിയം കൃതം
യസ്യ പ്രസാദാദ് ദുർന്നീതം പ്രാപ്താസ്മി ഭരതർഷഭ
14 വർണാവകാശം അപി മേ പശ്യ പാണ്ഡവ യാദൃശം
യാദൃശോ മേ ന തത്രാസീദ് ദുഃഖേ പരമകേ തദാ
15 ത്വം ഏവ ഭീമ ജാനീഷേ യൻ മേ പാർഥ സുഖം പുരാ
സാഹം ദാസത്വം ആപന്നാ ന ശാന്തിം അവശാ ലഭേ
16 നാദൈവികം ഇദം മന്യേ യത്ര പാർഥോ ധനഞ്ജയഃ

ഭീമ ധന്വാ മഹാബാഹുർ ആന്യേ ശാന്ത ഇവാനലഃ
 17 അശക്യാ വേദിതും പാർഥ പ്രാണിനാം വൈ ഗതിർ നരൈഃ
 വിനിപാതം ഇമം മന്യേ യുഷ്കാകം അവിചിന്തിതം
 18 യസ്യാ മമ മുഖപ്രേക്ഷാ യുധം ഇന്ദ്രസമാഃ സദാ
 സാ പ്രേക്ഷേ മുഖം അന്യാസാം അവരാണാം വരാ സതീ
 19 പശ്യ പാണ്ഡവ മേ ിവസ്ഥാം യഥാ നാർഹാമി വൈ തഥാ
 യുഷ്കാസു ധ്രിയമാണേഷു പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 20 യസ്യഃ സാഗരപര്യന്താ പൃഥിവീ വശവർതിനി
 ആസീത് സാദ്യ സുദേഷ്ണായാ ഭീതാഹം വശവർതിനി
 21 യസ്യഃ പുരഃസരാ ആസൻ പ്രഷ്ടതശ് ചാനഗാമിനഃ
 സാഹം അദ്യ സുദേഷ്ണായഃ പുരഃ പശ്ചാച് ച ഗാമിനി
 ഇദം തു ദഃഖം കൗന്തേയ മമാസഹ്യം നിബോധ തത്
 22 യാ ന ജാതു സ്വയം പിംഷേ ഗാന്ത്രോദ്യർതനം ആത്മനഃ
 അന്യത്ര കന്ത്യാ ഭദ്രം തേ സാദ്യ പിംഷാമി ചന്ദനം
 പശ്യ കൗന്തേയ പാണീ മേ നൈവം യൗ ഭവതഃ പുരാ
 23 [വൈ]
 ഇത്യ് അസ്യ ദർശയാം ആസ കിണബദ്ധൗ കരാവ് ഉഭൗ
 24 [ദ്രൗ]
 ബിഭേമി കന്ത്യാ യാ നാഹം യുഷ്കാകം വാ കദാ ചന
 സാദ്യാഗ്രതോ വിരാടസ്യ ഭീതാ തിഷ്ണാമി കിങ്കരീ
 25 കിം ന വക്ഷ്യതി സഗ്രാൺ മാം വർണകഃ സുകൃതോ ന വാ
 നാന്യപിഷ്ഠം ഹി മത്സ്യസ്യ ചന്ദനം കില രോചതേ
 26 [വൈ]
 സാ കീർതയന്തി ദഃഖാനി ഭീമസേനസ്യ ഭാമിനി
 ഞരോദ ഗനകൈഃ കൃഷ്ണാ ഭീമസേനം ഉദീക്ഷതി
 27 സാ ബാഷ്പകലയാ വാചാ നിഃശ്വസന്തി പുനഃ പുനഃ
 ഹൃദയം ഭീമസേനസ്യ ഘട്ടയന്തിദം അബ്രുവീത്
 28 നാൽപം കൃതം മയാ ഭീമ ദേവാനാം കിൽബിഷം പുരാ
 അഭാഗ്യാ യത് തു ജീവാമി മർതവ്യേ സതി പാണ്ഡവ
 29 തതസ് തസ്യഃ കരൗ ശൂനൗ കിണബദ്ധൗ വൃകോദരഃ
 മുഖം ആനീയ വേപന്ത്യാ ഞരോദ പരവീര ഹാ
 30 തൗ ഗൃഹീത്യാ ച കൗന്തേയോ ബാഷ്പം ഉത്പ്രജ്യ വീര്യവാൻ

തതഃ പരമദുഃഖാർത ഇദം വചനം അബ്രവീത്

അധ്യായം 20

1 [ഭീമസ്]

ധിഗ് അസ്തു മേ ബാഹുബലം ഗാണധീവം ഫൽഗുനസ്യ ച
യത് തേ രക്തൗ പുരാ ഭൂത്വാ പാണീ കൃതകിണാവ് ഉഭൗ

2 സഭായാം സു വിരാടസ്യ കരോമി കദനം മഹത്
തത്ര മാം ധർമ്മരാജസ് തു കടാക്ഷേണ ന്യവാരയത്

3 തദ് അഹം തസ്യ വിജ്ഞായ സ്ഥിത ഏവാസ്തി ഭാമിനി

4 യച് ച രാഷ്ട്രാത് പ്രച്യവനം കരൂണാം അവധഗ് ച യഃ

സുയോധനസ്യ കർണസ്യ ശകന്യേഃ സൗബലസ്യ ച

5 ദുഃശാസനസ്യ പാപസ്യ യൻ മയാ ന ഏതം ശിരഃ

6 തൻ മേ ദഹതി കല്യാണി ഹൃദി ശല്യം ഇവാർപിതം

7 മാ ധർമ്മം ജഹി സുശ്രോണി ക്രോധം ജഹി മഹാമതേ

8 ഇമം ച സമുപാലംഭം ത്വന്തോ രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ

9 ശൃണയാദ് യദി കല്യാണി കൃത്സും ജഹ്യാത് സ ജീവിതം

10 ധനഞ്ജയോ വാ സുശ്രോണി യമൗ വാ തനമധ്യമേ

11 ലോകാന്തര ഗതേഷ് ഏഷു നാഹം ശക്ഷ്യാമി ജീവിതും

12 സുകന്യാ നാമ ശാര്യതീ ഭാർഗവം ച്യവനം വനേ

13 വൽമീക ഭൂതം ശാമ്യന്തം അന്വപദ്യത ഭാമിനീ

14 നാഡ്ദായനീ ചേന്ദ്രസേനാ രൂപേണ യദി തേ ശ്രുതാ

15 പതിം അന്വചരദ് വൃദ്ധം പുരാ വർഷസഹസ്രിണം

16 9 ദുഹിതാ ജനകസ്യാപി വൈദേഹീ യദി തേ ശ്രുതാ

17 പതിം അന്വചരത് സീതാ മഹാരണ്യനിവാസിനം

18 10 രക്ഷസാ നിഗ്രഹം പ്രാപ്യ രാമസ്യ മഹിഷീ പ്രിയാ

19 ക്ലിശ്യമാനാപി സുശ്രോണീ രാമം ഏവാന്വപദ്യത

20 11 ലോപാമുദ്രാ തഥാ ഭീരു വയോ രൂപസമന്വിതാ

21 അഗസ്ത്യം അന്വയാദ് ധിത്വാ കാമാൻ സർവാൻ അമാനുഷാൻ

22 12 യഥൈതാഃ കീർത്തിതാ നാര്യോ രൂപവത്യഃ പതിവ്രതാഃ

23 തഥാ ത്വം അപി കല്യാണി സർവൈഃ സമുദിതാ ഗുണൈഃ

24 13 മാ ദീർഘം ക്ഷമ കാലം ത്വം മാസം അധ്യർധസംമിതം

25 പുർണേ ത്രയോദശേ വർഷേ രാജേണാ രാജ്ഞി ഭവിഷ്യസി

26 14 [ദ്രൗ]

ആർതയൈതൻ മയാ ഭീമകൃതം ബാഷ്പവിമോക്ഷണം

അപാരയന്ത്യാ ദുഃഖാനി ന രാജാനം ഉപാലഭേ

15 വിമുക്തേന വ്യതിതേന ഭീമസേന മഹാബല
 പ്രത്യുപസ്ഥിത കാലസ്യ കാര്യസ്യാനന്തരോ ഭവ
 16 മമേഹ ഭീമകൈകേയി രൂപാഭിഭവ ശങ്കയാ
 നിത്യം ഉദ്ജീവതേ രാജാ കഥം നേയാദ് ഇമാം ഇതി
 17 തസ്യാ വിദിത്വാ തം ഭാവം സ്വയം ചാന്തുത ദർശനഃ
 കീചകോ ിയം സുദുഷ്ടാത്മാ സദാ പ്രാർഥയതേ ഹി മാം
 18 തം അഹം കപിതാ ഭീമ പുനഃ കോപം നിയമ്യ ച
 അബ്രുവം കാമസംമൂഢം ആത്മാനം രക്ഷ കീചക
 19 ഗന്ധർവ്വാനാം അഹം ഭാര്യാ പഞ്ചാനാം മഹിഷീ പ്രിയ
 തേ ത്വാം നിഹന്യൂർ ദുർധർഷാഃ ശൂരാഃ സാഹസ കാരിണഃ
 20 ഏവം ഉക്തഃ സ ദുഷ്ടാത്മാ കീചകഃ പ്രത്യുവാച ഹ
 നാഹം ബിഭേമി സൈരന്ധിർ ഗന്ധർവ്വാനാം ശുചിസ്തീതേ
 21 ശതം സഹസ്രം അപി വാ ഗന്ധർവ്വാനാം അഹം രണേ
 സമാഗതം ഹനിഷ്യാമി ത്വം ഭീരു കരു മേ ക്ഷണം
 22 ഇത്യ് ഉക്തേ ചാബ്രുവം സൂതം കാമാതുരം അഹം പുനഃ
 ന ത്വം പ്രതിബലസ് തേഷാം ഗന്ധർവ്വാനാം യശസ്വിനാം
 23 ധർമേ സ്ഥിതാസ്തി സതതം കലശീലസമന്വിതാ
 നേച്ഛാമി കം ചിദ് വധ്യന്തം തേന ജീവസി കീചക
 24 ഏവം ഉക്തഃ സ ദുഷ്ടാത്മാ പ്രഹസ്യ സ്വന്വത് തദാ
 ന തിഷ്ഠതി സ്തു സൻ മാർഗേ ന ച ധർമം ബുഭൂഷതി
 25 പാപാത്മാ പാപഭാവശ് ച കാമരാഗവശാന്തഃ
 അവിനീതശ് ച ദുഷ്ടാത്മാ പ്രത്യുഖ്യാതഃ പുനഃ പുനഃ
 ദർശനേ ദർശനേ ഹന്യാത് തഥാ ജഹ്യാം ച ജീവിതം
 26 തദ് ധർമേ യതമാനാനാം മഹാൻ ധർമോ നശിഷ്യതി
 സമയം രക്ഷമാണാനാം ഭാര്യാ വോ ന ഭവിഷ്യതി
 27 ഭാര്യായാം രക്ഷ്യമാണായാം പ്രജാ ഭവതി രക്ഷിതാ
 പ്രജായാം രക്ഷ്യമാണായാം ആത്മാ ഭവതി രക്ഷിതഃ
 28 വദതാം വർണധർമാംശ് ച ബ്രാഹ്മണാനാം ഹി മേ ശ്രൂതം
 ക്ഷത്രിയസ്യ സദാ ധർമോ നാനുഃ ശത്രുനിബർഹണാത്
 29 പശ്യതോ ധർമരാജസ്യ കീചകോ മാം പദാവധിത്
 തവ ചൈവ സമക്ഷം വൈ ഭീമസേന മഹാബല
 30 ത്വയാ ഹ്യ് അഹം പരിത്രാതാ തസ്മാദ് ഘോരാജ് ജടാസുരാത്
 ജയദ്രഥം തഥൈവ ത്വ മജ്ജേഷീർ ദ്രാതുഭിഃ സഹ

31 ജഹീമം അപി പാപം ത്വം യോ f യം മാം അവമന്യതേ
കീചകോ രാജവാല്ലഭ്യോച് ഛോക്ത്രൻ മമ ഭാരത

32 തം ഏവം കാമസംമത്തം ഭിന്ധി കുംഭം ഇവാശ്ണനി
യോ നിമിത്തം അനർഥാനാം ബഹുനാം മമ ഭാരത

33 തം ചേജ് ജീവന്തം ആദിത്യഃ പ്രാതർ അഭ്യുദയിഷ്യതി
വിഷം ആലോഡ്യ പാസ്യാമി മാം കീചക വശം ഗമം
ശ്രേയോ ഹി മരണം മഹ്യം ഭീമസേന തവാഗ്രതഃ

34 [വൈ]

ഇത്യ ഉക്ത്വാ പ്രാരുദത് കൃഷ്ണാ ഭീമസ്യോരഃ സമാശ്രിതാ
ഭീമശ് ച താം പരിഷ്വജ്യ മഹത് സാന്ത്വം പ്രയുജ്യ ച
കീചകം മനസാഗച്ഛത് സൃക്കിണി പരിസംലിഹൻ

അധ്യായം 21

1 [ഭീമസ്]

തഥാ ഭദ്രേ കരിഷ്യാമി യഥാ ത്വം ഭീരു ഭാഷസേ
 അദ്യ തം സുദയിഷ്യാമി കീചകം സഹ ബാസവം
 2 അസ്യഃ പ്രദോഷേ ശർവദ്യാഃ കരുഷ്യാനേന സംഗമം
 ദുഃഖം ശോകം ച നിർയൂയ യാജ്ഞസേനി ശുചിസ്തീതേ
 3 യൈഷാ നർതന ശാലാ വൈ മത്സ്യരാജേന കാരിതാ
 ദിവാത്ര കന്യാ നൃത്യന്തി രാത്രൗ യാന്തി യഥാ ഗൃഹം
 4 തത്രാസ്തി ശയനം ഭീരു ദുജ്ഘാംഗം സുപ്രതിഷ്ഠിതം
 തത്രാസ്യ ദർശയിഷ്യാമി പൂർവപ്രേതാൻ പിതാമഹാൻ
 5 യഥാ ച ത്വം ന പശ്യേയുഃ കുർവാണാം തേന സംവിദം
 കര്യാസ് തഥാ ത്വം കല്യാണി യഥാ സംനിഹിതോ ഭവേത്

6 [വൈ]

തഥാ തൗ കഥയിത്വാ തു ബാഷ്പം ഉത്സൃജ്യ ദുഃഖിതൗ
 രാത്രിശേഷം തദ് അത്യഗ്രം ധാരയാം ആസതുർ ഹദാ
 7 തസ്യാം രാത്ര്യാം വ്യതിതായാം പ്രാതർ ഉതമായ കീചകഃ
 ഗത്വാ രാജകുലായൈവ ദ്രൗപദീം ഇദം അബ്രുവീത്
 8 സഭായാം പശ്യതോ രാജ്ഞഃ പാതയിത്വാ പദാഹനം
 ന ചൈവാലഭമാസ് ത്രാണം അഭിപന്നാ ബലിയസാ
 9 പ്രവാദേന ഹി മത്സ്യാനാം രാജാ നാസ്തായം ഉച്യതേ
 അഹം ഏവ ഹി മത്സ്യാനാം രാജാ വൈ വാഹിനീപതിഃ
 10 സാ സുഖം പ്രതിപദ്യസ്വ ദാസഭീരു ഭവാമി തേ
 അഹനായ തവ സുക്രോണിശതം നിഷ്കാൻ ദദാമ്യ് അഹം
 11 ദാസീ ശതം ച തേ ദദ്യാം ദാസാനാം അപി ചാപരം
 രഥം ചാശ്വതരീ യുക്തം അസ്തു നൗ ഭീരു സംഗമഃ

12 [ദ്രൗ]

ഏകം മേ സമയം ത്വ് അദ്യ പ്രതിപദ്യസ്വ കീചക
 ന ത്വാം സഖാ വാ ഭ്രാതാ വാ ജാനീയാത് സംഗതം മയാ
 13 അവബോധാദ് ധി ഭീതാസ്തി ഗന്ധർവാണാം യശസ്വിനാം
 ഏവം മേ പ്രതിജാനീഹി തതോ ിഹം വശശാ തവ

14 [കീചക]

ഏവം ഏതത് കരിഷ്യാമി യഥാ സുക്രോണി ഭാഷസേ
 ഏകോ ഭദ്രേ ഗമിഷ്യാമി ശൂന്യം ആവസഥം തവ

15 സമാഗമാർഥം രംഭോരു ത്വയാ മദനമോഹിതഃ
 യഥാ ത്യാം നാവഭോത്യന്തി ഗന്ധർവാഃ സൂര്യവർചസഃ
 16 [ദ്രൗ]

യദ് ഇദം നർത്തനാഗാരം മത്സ്യരാജേന കാരിതം
 ദിവത്ര കന്യാ നൃത്യന്തി രാത്രൗ യാന്തി യഥാ ഗൃഹം
 17 തമീന്ദ്രേ തത്ര ഗച്ഛേഥാ ഗന്ധർവാസ് തൻ ന ജാനതേ
 തത്ര ദോഷഃ പരിഹൃതോ ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ
 18 [വൈ]

തം അർഥം പ്രതിജ്ഞാപന്ത്യാഃ കൃഷ്ണായാഃ കീചകേന ഹ
 ദിവസാർധം സമഭവൻ മാസേനൈവ സമം നൃപ
 19 കീചകോ ിഥ ഗൃഹം ഗത്യാ ഭൃശം ഹർഷപരിപ്ലുതഃ
 സൈരന്ദ്രീ രൂപിണം മൃശോ മൃത്യും തം നാവബുദ്ധവാൻ
 20 ഗന്ധാഭരണ മാലേ്യഷു വ്യാസക്തഃ സ വിശേഷതഃ
 അലം ചകാര സോ ിത്ഥാനം സ ത്വരഃ കാമമോഹിതഃ
 21 തസ്യ തത് കർവതഃ കർമ്മകാലോ ദീർഘ ഇവാഭവത്
 അനുചിന്തയതസ് ചാപി താം ഏവായത ലോചനാം
 22 ആസീദ് അഭ്യധികാ ചാസ്യ ശ്രീഃ ശ്രീയം പ്രമുഖക്ഷതഃ
 നിർവാണകാലേ ദീപസ്യ വർതീം ഇവ ദിധക്ഷതഃ
 23 കൃതസമ്പ്രത്യയസ് തത്ര കീചകഃ കാമമോഹിതഃ
 നാജാനാദ് ദിവസം യാന്തം ചിന്തയാനഃ സമാഗമം
 24 തതസ് തു ദ്രൗപദീ ഗത്യാ തദാ ഭീമം മഹാനസേ
 ഉപാതിഷ്ഠത കല്യാണീ കൗരവ്യം പതിം അന്തികാത്
 25 തം ഉവാച സുകേശാന്താ കീചകസ്യ മയാ കൃതഃ
 സംഗമോ നർത്തനാഗാരേ യഥാവോചഃ പരന്തപ
 26 ശൂന്യം സ നർത്തനാഗാരം ആഗമിഷ്യതി കീചകഃ
 ഏകോ നിശി മഹാബാഹോ കീചകം തം നിഷ്പദയ
 27 തം സുതപത്രം കൗന്തേയ കീചകം മദദർപിതം
 ഗത്യാ ത്യാം നർത്തനാഗാരം നിർജീവം കരുപാഞ്ചവ
 28 ദർപാച് ച സുതപത്രോ ിസൗ ഗന്ധർവാൻ അവമന്യതേ
 തം ത്യാം പ്രഹരതാം ശ്രേഷ്ഠ നന്ദം നാഗ ഇവോദ്ധര
 29 അശ്രുദുഃഖാദിഭൂതായാ മമ മാർജന്യ ഭാരത
 ആത്മനസ് ചൈവ ഭദ്രം തേ കരു മാനം കലസ്യ ച
 30 [ഭീമസ്]

സ്വാഗതം തേ വരാഭോഹേ യൻ മാം വേദയസേ പ്രിയം
 ന ഹ്യ് അസ്യ കം ചിദ് ഇച്ഛാമി സഹായം വരവർണിനി
 31 യാ മേ പ്രീതിസ് ത്വയാഖ്യാതാ കീചകസ്യ സമാഗമേ
 ഹത്യാ ഹിഡിംബം സാ പ്രീതിർ മമാസീദ് വരവർണിനി
 32 സത്യം ഭൃതൃംഗ് ച ധർമ്മം ച പുരസ്കൃത്യ ബ്രവീമി തേ
 കീചകം നിഹനിഷ്യാമി വൃത്രം ദേവപതിർ യഥാ
 33 തം ഗഹവരേ പ്രകാശേ വാ ഹോമയിഷ്യാമി കീചകം
 അഥ ചേദ് അവഭോത്യന്തി ഹംസ്യേ മത്സ്യാൻ അപി ധ്രുവം
 34 തതോ ദുര്യോധനം ഹത്യാ പ്രതിപത്സ്യേ വസുസരാം
 കാമം മത്സ്യം ഉപാസ്താം ഹി കന്തീപത്രോ യധിഷ്ഠിരഃ
 35 [ഭൃഗു]

യഥാ ന സന്ത്യജേഥാസ് ത്വം സത്യം വൈ മതക്രതേ വിഭോ
 നിശ്ചുഡസ് ത്വം തഥാ വീര കീചകം വിനിപാതയ
 36 [ഭീമസ്]

ഏവം ഏതത് കരിഷ്യാമി യഥാ ത്വം ഭീരു ഭാഷതേ
 അദൃശ്യമാനസ് തസ്യോദ്യ തമസ്വിന്യാം അനിന്ദിതേ
 37 നാഗോ ബിലം ഇവാക്രമ്യ ഹോമയിഷ്യാമ്യ് അഹം ശിരഃ
 അലഭ്യാം ഇച്ഛതസ് തസ്യ കീചകസ്യ ദുരാത്മനഃ
 38 [വൈ]

ഭീമോ ിഥ പ്രഥമം ഗത്യാ രാത്രൗ ഛന്ന ഉപാവിശത്
 മൃഗം ഹരിർ ഇവാദൃശ്യഃ പ്രത്യാകാക്ഷത് സ കീചകം
 39 കീചകസ് ചാപ്യ് അലം കൃത്യയഥാകാമം ഉപാബ്രജത്
 താം വേലാം നർത്തനാഗാരേ പാഞ്ചാലീ സംഗമാശയാ
 40 മന്യമാനഃ സ സങ്കേതം ആഗാരം പ്രാവിശച് ച തം
 പ്രവിശ്യ ച സ തദ് വേശ്ണ തമസാ സംവൃതം മഹത്
 41 പൂർവാഗതം തതസ് തത്ര ഭീമം അപ്രതിമൗജസം
 ഏകാന്തം ആസ്ഥിതം ചൈനം ആസസാദ സുദുർമതിഃ
 42 ശയാനം ശയനേ തത്ര മൃത്യും സൃതഃ പരാമൃശത്
 ജാജ്വല്യമാനം കോപേന കൃഷ്ണാ ധർഷണജേന ഹ
 43 ഉപസംഗമ്യ ചൈവൈനം കീചകഃ കാമമോഹിതഃ
 ഹർഷോന്മഥിത ചിത്താത്മാ സ്മയമാനോ ിഭ്യഭാഷത
 44 പ്രാപിതം തേ മയാ വിത്തം ബഹുരൂപം അനന്തകം
 സത് സർവം ത്വം സമുദ്ദിശ്യ സഹസാ സമുപാഗതഃ

45 നാകസ്താൻ മാം പ്രശംസന്തി സദാ ഗൃഹഗതാഃ സ്ത്രീയഃ
സുവാസാ ദർശനീയശ്ച ച നാന്യോ ഽസ്തി ത്യാ ദൃശഃ പുമാൻ
46 [ഭീമസ്]

ദിഷ്ട്യാ ത്യാ ദർശനീയോ ഽസി ദിഷ്ട്യാത്മാനം പ്രശംസസി
ഈദൃശസ് തു ത്വയാ സ്തർശഃ സൃഷ്ടുപൂർവോ ന കർഹി ചിത്
47 [വൈ]

ഇത്യ ഉക്ത്യാ തം മഹാബാഹുർ ഭീമോ ഭീമപരാക്രമഃ
സമുത്പത്യ ച കൗന്തേയഃ പ്രഹസ്യ ച നരാധമം
ഭീമോ ജഗ്രാഹ കേശേഷു മാല്യവന്തു സുഗന്ധിഷു
48 സ കേശേഷു പരാമൃഷ്ടോ ബലേന ബലിനാം വരഃ
ആക്ഷിപ്യ കേശാൻ വേഗേന ബാഹോർ ജഗ്രാഹ പാണ്ഡവം

49 ബാഹുല്യമം തയോർ ആസീത് ക്രുദ്ധയോർ നരസിംഹയോഃ
വസന്തേ വാസിതാ ഹേതോർ ബലവദ് ഗജയോർ ഇവ
50 ഈഷദ് ആഗലിതം ചാപി ക്രോധാച് ചല പദം സമിതം
കീചകോ ബലവാൻ ഭീമം ജാനദ്യാം ആക്ഷിപദ് ഭൂവി
51 പാതിതോ ഭൂവി ഭീമസ് തു കീചകേന ബലീയസാ
ഉത്പപാതാമ വേഗേന ദണ്ഡാഹത ഇവോരഗഃ
52 സ്തർധയാ ച ബലോന്മത്തൗ താവ് ഉഭൗ സൃത പാണ്ഡവൗ
നിശീഥേ പര്യകർഷേതാം ബലിനൗ നിശി നിർജനേ
53 തതസ് തദ് ഭവനശ്രേഷ്ഠം പ്രാകമ്പത മുഹൂർ മുഹൂഃ
ബലവച് ചാപി സങ്കുദ്ധാവ് അന്യോന്യം താവ് അഗർജ്ജതാം

54 തലാദ്യാം തു സ ഭീമേന വക്ഷസ്യ് അഭിഹതോ ബലീ
കീചകോ രോഷസന്തപ്തഃ പദാൻ ന ചലിതഃ പദം
55 മുഹൂർതം തു സ തം വേഗം സഹിത്യാ ഭൂവി ദുഃസഹം
ബലാദ് അഹീയത തദാ സൃതോ ഭീമബലാർദിതഃ
56 തം ഹീയമാനം വിജന്തായ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
വക്ഷസ്യ് ആനീയ വേഗേന മമന്മൈനം വിചേതസം
57 ക്രോധാവിഷ്ടോ വിനിഃശ്വസ്യ പുനശ് ചൈനം വൃകോദരഃ
ജഗ്രാഹ ജയതാം ശ്രേഷ്ഠഃ കേശേഷ് ഏവ തദാ ദൃശം
58 ഗൃഹിത്യാ കീചകം ഭീമോ വിതരാവ മഹാബലഃ
ശാർദൂലഃ പിശിതാകാങ്ക്ഷി ഗൃഹിത്യേവ മഹാമൃഗം
59 തസ്യ പാദൗ ച പാണ്ഡീ ച ശിരോശ്രീവാം ച സർവഗഃ
കായേ പ്രവേശയാം ആസ പശോർ ഇവ പിനാക ധൃക്

60 തം സംമഥിത സർവാംഗം മാംസപിണ്ഡോപമം കൃതം
കൃഷ്ണായൈ ദർശയാം ആസ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
61 ഉവാച ച മഹാതേജാ ദ്രുപദീം പാണ്ഡുനന്ദനഃ
പശ്യൈനം ഏഹി പാഞ്ചാലി കാമുകോ ിയം യഥാ കൃതഃ
62 തഥാ സ കീചകം ഹത്യാ ഗത്യാ രോഷസ്യ വൈ ശമം
ആമന്ത്ര്യ ദ്രുപദീം കൃഷ്ണാം ക്ഷിപ്രം ആയാൻ മഹാനസം
63 കീചകം ഘാതയിത്യാ തു ദ്രുപദീ യോഷിതാം വരാ
പ്രഹൃഷ്ടാ ഗതസന്താപാ സഭാ പാലാൻ ഉവാച ഹ
64 കീചകോ ിയം ഹതഃ ശേതേ ഗന്ധർവൈഃ പതിഭിർ മമ
പരസ്തീ കാമസംമത്തഃ സമാഗച്ഛത പശ്യത
65 തച് ശ്രുത്വാ ഭാഷിതം തസ്യോ നർത്തനാഗാര രക്ഷിണഃ
സഹസൈവ സമാജശ്ചർ ആദായോകാഃ സഹസ്രശഃ
66 തതോ ഗത്യാഥ തദ് വേശ്ണ കീചകം വിനിപാതിതം
ഗതാസും ദദൃശൂർ ഭൂമൗ ഭധിരേണ സമുക്ഷിതം
67 ക്യാസ്യ ഗ്രീവാ ക്വ ചരണൗ ക്വ പാണീ ക്വ ശിരസ് തഥാ
ഇതി സ്ത തം പരീക്ഷന്തേ ഗന്ധർവേണ ഹതം തദാ

അധ്യായം 22

1 [വൈ]

തസ്മിൻ കാലേ സമാഗമ്യ സർവേ തത്രാസ്യ ബാസവഃ
രുദ്രഃ കീചകം ദൃഷ്ട്വാ പരിവാര്യ സമന്തതഃ

2 സർവേ സംഹൃഷ്ടരോമാണഃ സന്ത്രസ്താഃ പ്രേക്ഷ്യ കീചകം
തഥാ സർവാംഗസംഗുണം കൂർമം സ്ഥല ഇവോദ്ധൃതം

3 പോഥിതം ഭീമസേനേന തം ഇന്ദ്രേണേവ ദാനവം
സംസ്കാരയിതും ഇച്ഛന്തോ ബഹിർ നേതും പ്രചക്രമഃ

4 ദദ്വശ്വസ് തേ തതഃ കൃഷ്ണാം സൃതപുത്രഃ സമാഗതഃ
അദുരാദ് അനവദ്യാംഗീം സ്തംഭം ആലിംഗ്യ തിഷ്ഠതി

5 സമവേതേഷു സൃതേഷു താൻ ഉവാചോപകീചകഃ
ഹന്യതാം ശീഘ്രം അസതീ യത്കൃതേ കീചകോ ഹതഃ

6 അഥ വാ നേഹ ഹന്തവ്യാ ദഹ്യതാം കാമിനാ സഹ
മൃതസ്യാപി പ്രിയം കാര്യം സൃതപുത്രസ്യ സർവഥാ

7 തതോ വിരാടം ഊച്ചസ് തേ കീചകോ ിസ്യഃ കൃതേ ഹതഃ
സഹാദ്യാനേന ദഹ്യേത തദന്തജ്ഞാതും അർഹസി

8 പരാക്രമം തു സൃതാനാം മത്യാ രാജാന്വമോദത
സൈരന്വ്ര്യഃ സൃതപുത്രേണ സഹ ദാഹം വിശാം പതേ

9 താം സമാസാദ്യ വിത്രസ്താം കൃഷ്ണാം കമലലോചനാം
മോമുഹ്യമാനാം തേ തത്ര ജഗൃഹഃ കീചകാ ഭൃശം

10 തതസ് തു താം സമാരോപ്യ നിബധ്യ ച സുമധ്യമാം
ജശൂർ ഉദ്യമ്യ തേ സർവേ ശ്ശശാനം അഭിതസ് തദാ

11 ഹ്രിയമാണാ തു സാ രാജൻ സൃതപുത്രൈർ അനിന്ദിതാ
പ്രാക്രോശൻ നാഥം ഇച്ഛന്തി കൃഷ്ണാ നാഥവതീ സതീ

12 [ദ്രൗ]

ജയോ ജയന്തോ വിജയോ ജയത്സേനോ യജദ്ബലഃ
തേ മേ വാചം വിജാനന്തു സൃതപുത്രാ നയന്തി മാം

13 യേഷാം ജ്യാതലനിർലോഷോ വിസ്മർജിതം ഇവാശനേഃ
വ്യശ്രൂയത മഹായുദ്ധേ ഭീമഘോഷസ് തരസ്വിനാം

14 റഥഘോഷശ് ച ബലവാൻ ഗന്ധർവാണാം യശസ്വിനാം
തേ മേ വാചം വിജാനന്തു സൃതപുത്രാ നയന്തി മാം

15 [വൈ]

തസ്യാസ് തഃ കൃപണാ വാചഃ കൃഷ്ണായഃ പരിദേവിതഃ

ശ്രുതൈവാഭ്യപതദ് ഭീമഃ ശയനാദ് അവിചാരയൻ

16 [ഭീമസ്]

അഹം ശ്രുണോമി തേ വാചം ത്വയാ സൈരന്ധി ഭാഷിതാം

തസ്നാത് തേ സുതപുത്രേഭ്യോ ന ഭയം ഭീരു വിദ്യതേ

17 [വൈ]

ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സ മഹാബാഹുർ വിജജ്ഞേ ജീലാംസയാ

തതഃ സ വ്യായതം കൃത്വാ വേഷം വിപരിവർത്യ ച

അദ്വാരേണാഭ്യവസ്കന്ധ നിർജഗാമ ബഹിസ് തദാ

18 സ ഭീമസേനഃ പ്രാകാരാദ് ആരുജ്യ തരസാ ദ്രുമം

ശ്ശാന്നാഭിമുഖഃ പ്രയാദ് യത്ര തേ കീചകാ ഗതാഃ

19 സ തം വൃക്ഷം ദശവ്യഥം സ സ്കന്ധവിടപം ബലി

പ്രഗൃഹ്യാഭ്യദ്രവത് സുതാൻ ദണ്ഡപാണിർ ഇവാന്തകഃ

20 ഊരുവേഗേന തസ്യാഥ ന്യഗ്രോധാശ്ചതഥ കിംശുകാഃ

ദ്രുമൗ നിപതിതാ വൃക്ഷാഃ സംഘശസ് തത്ര ശേരതേ

21 തം സിംഹം ഇവ സങ്ക്രമം ദൃഷ്ട്വാ ഗന്ധർവം ആഗതം

വിത്രേസുഃ സർവതഃ സുതാ വിഷാദഭയകമ്പിതാഃ

22 തം അന്തകം ഇവായാന്തം ഗന്ധർവം പ്രേക്ഷ്യ തേ തദാ

ദിധക്ഷന്തസ് തദാ ജ്യേഷ്ഠം ദ്രാതരം ഹ്യ് ഉപകീചകാഃ

പരസ്പരം അഥോച്യസ് തേ വിഷാദഭയകമ്പിതാഃ

23 ഗന്ധർവോ ബലവാൻ ഏതി ക്രമ ഉദ്യമ്യ പാദപം

സൈരന്ധ്രീ മുച്യതാം ശീഘ്രം മഹൻ നോ ഭയം ആഗതം

24 തേ തു ദൃഷ്ട്വാ തം ആവിദ്ധം ഭീമസേനേന പാദപം

വിമുച്യ ദ്രൗപദീം തത്ര പ്രാദ്രവൻ നഗരം പ്രതി

25 ദ്രവതസ് താംസ് തു സന്വേഷ്യ സവജ്ജീ ദാനവാൻ ഇവ

ശതം പഞ്ചാധികം ഭീമഃ പ്രാഹിണോദ് യമസാദനം

26 തത ആശ്വാസയത് കൃഷ്ണാം പ്രവിമുച്യ വിശാം പതേ

ഉവാച ച മഹാബാഹുഃ പാഞ്ചാലീം തത്ര ദ്രൗപദീം

അശ്രുപൂർണമുഖീം ദീനാം ദുർധർഷഃ സ വൃകോദരഃ

27 ഏവം തേ ഭീരു വധ്യന്തേ യേ ത്വാം ക്ലിഷ്യന്ത്യ് അനാഗസം

പ്രൈഹി ത്വാം നഗരം കൃഷ്ണേ ന ഭയം വിദ്യതേ തവ

അന്വേനാഹം ഗമിഷ്യാമി വിരാടസ്യ മഹാനസം

28 പഞ്ചാധികം ശതം തച് ച നിഹതം തത്ര ഭാരത

മഹാവനം ഇവ ഛിന്നം ശിശ്യേ വിഗലിതദ്രുമം

29 ഏവം തേ നിഹതാ രാജന് ശതം പഞ്ച ച കീചകാഃ
 സ ച സേനാപതിഃ സുരീവം ഇത്യ ഏതത് സ്മൃത ഷട് ഷതം
 30 തദ് ദൃഷ്ട്വാ മഹദ് ആശ്ചര്യം നരാ നാര്യശ് ച സംഗതാഃ
 വിഷ്ണുയം പരമം ഗത്യാ നോചുഃ കിം ചന ഭാരത

അധ്യായം 23

1 [വൈ]

തേ ദൃഷ്ട്യാ നിഹതാൻ സൂതാൻ രാജേണ ഗത്യാ ന്യവേദയൻ
 ഗന്ധർവൈർ നിഹതാ രാജൻ സൂതപുത്രാഃ പരഃശതാഃ
 2 യഥാ വജ്രേണ വൈ ദീർണം പർവതസ്യ മഹച്ഛിരഃ
 വിനികീർണം പ്രദൃശ്യേത തഥാ സൂതാ മഹീതലേ
 3 സൈരസ്രി ച വിമുക്താസൗ പുനർ ആയാതി തേ ഗൃഹം
 സർവം സംശയിതം രാജൻ നഗരം തേ ഭവിഷ്യതി
 4 തഥാരൂപാ ഹി സൈരസ്രി ഗന്ധർവാശ് ച മഹാബലാഃ
 പുംസാം ഇഷ്ടശ് ച വിഷയോ മൈഥുനായ ന സംശയഃ
 5 യഥാ സൈരസ്രി വേഷേണ ന തേ രാജന് ഇദം പുരം
 വിനാശം ഏതി വൈ ക്ഷിപ്രം തഥാ നീതിർ വിധീയതാം
 6 തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്യാ വിരാടോ വാഹിനീപതിഃ
 അബ്രുവീത് ക്രിയതാം ഏഷാം സൂതാനാം പരമക്രിയാ
 7 ഏകസ്മിന് ഏവ തേ സർവേ സുസമീലേ ഹതാശനേ
 ദഹ്യന്താം കീചകാഃ ശീഘ്രം രതൈർ ഗന്ധൈശ് ച സർവശഃ
 8 സുദേഷ്ണാം ചാബ്രുവീദ് രാജാ മഹിഷീം ജാതസാധ്യസഃ
 സൈരസ്രിം ആഗതാം ബ്രൂയാ മമൈവ വചനാദ് ഇദം
 9 ഗച്ഛ സൈരസ്രി ഭദ്രം തേ യഥാകാമം ചരാബലേ
 ബിഭേതി രാജാ സുക്രോണി ഗന്ധർവേഭ്യഃ പരാഭവാത്
 10 ന ഹി താം ഉത്സഹേ വജ്രം സ്വയം ഗന്ധർവരക്ഷിതാം
 സ്ത്രീയസ് ത്വ അദോഷാസ് താം വജ്രം അതസ് ത്വാം പ്രബ്രവീമ്യ് അഹം
 11 അഥ മുക്താ ഭയാത് കൃഷ്ണാ സൂതപുത്രാൻ നിരസ്യ ച
 മോക്ഷിതാ ഭീമസേനേന ജഗാമ നഗരം പ്രതി
 12 ത്രാസിതേവ മൃഗീ ബാലാ ശാർദൂലേന മനസിനീ
 ഗാത്രാണി വാസസി ചൈവ പ്രക്ഷാല്യ സലിലേന സാ
 13 താം ദൃഷ്ട്യാ പുരുഷാ രാജൻ പ്രാദ്രവന്ത ദിശോ ദശ
 ഗന്ധർവാണാം ഭയത്രസ്താഃ കേ ചിദ് ദൃഷ്ടീർ നൃമീലയൻ
 14 തതോ മഹാനസ ദ്വാരി ഭീമസേനം അവസ്ഥിതം
 ദദർശ രാജൻ പാഞ്ചാലീ യഥാമത്തം മഹാദിപം
 15 തം വിസ്മയന്തി ശനകൈഃ സഞ്ജ്ഞാഭിർ ഇദം അബ്രുവീത്
 ഗന്ധർവരാജായ നമോ യേനാസ്മി പരിമോചിതാ

16 [ഭീമസ്]

യേ യസ്യാ വിചരതീഹ പുരുഷാ വശവർതിനഃ
തസ്യാസ് തേ വചനം ശ്രുത്യാ അനൃണാ വിചരന്ത്യ് ഉത
17 [വൈ]

തതഃ സാ നർതനാഗാരേ ധനഞ്ജയം അപശ്യത
രാജ്ഞഃ കന്യാ വിരാടസ്യ നർതയാനം മഹാഭജം
18 തതസ് താ നർതനാഗാരാദ് വിനിശ്ക്രമ്യ സഹാർജ്ജുനാഃ
കന്യാ ദദൃശൂർ ആയാനീം കൃഷ്ണാം ക്ലിഷ്ടാം അനാഗസം
19 [കന്യാഹ]

ദിഷ്ട്യാ സൈരന്ധ്രി മുക്താസി ദിഷ്ട്യാസി പുനരാഗതാ
ദിഷ്ട്യാ വിനിഹതാഃ സൃതാ യേ ത്യാം ക്ലിശ്യന്ത്യ് അനാഗസം
20 [ബൃഹൻ]

കഥം സൈരന്ധ്രി മുക്താസി കഥം പാപാഗ് ച തേ ഹതാഃ
ഇച്ഛാമി വൈ തവ ശ്രോതും സർവം ഏവ യഥാത്ഥം
21 [സൈർ]

ബൃഹന്നഡേ കിം ന തവ സൈരന്ധ്ര്യാ കാര്യം അദ്യ വൈ
യാ ത്യാം വസസി കല്യാണി സദാ കന്യാ പുരേ സുഖം
22 ന ഹി ദുഃഖം സമാപ്നോഷി സൈരന്ധ്രി യദ് ഉപാശ്നതേ
തേന മാം ദുഃഖിതാം ഏവം പൃച്ഛസേ പ്രഹസന് ഇവ
23 [ബൃഹൻ]

ബൃഹന്നഡാപി കല്യാണി ദുഃഖം ആപ്നോത്യ് അനന്തമം
തിര്യഗ്യോനീഗതാ ബാലേ ന ചൈനാം അവബുധ്യസേ
24 [വൈ]

തതഃ സഹൈവ കന്യാഭിർ ദ്രുപദി രാജവേഷ്മ തത്
പ്രവിവേശ സുദേഷ്ണായാഃ സമീപം അപലായിനി
25 താം അബ്രവീദ് രാജപുത്രീ വിരാട വചനാദ് ഇദം
സൈരന്ധ്രി ഗമ്യതാം ശീഘ്രം യത്ര കാമയസേ ഗതിം
26 രാജാ ബിഭേതി ഭദ്രം തേ ഗന്ധർവേഭ്യഃ പരാഭവാത്
ത്യാം ചാപി തരുണി സുഭൃ രൂപേണാപ്രതിമാ ഭൂവി
27 [സൈർ]

ത്രയോദശാഹ മാത്രം മേ രാജാ ക്ഷമതു ഭാമിനി
കൃതകൃത്യാ ഭവിഷ്യന്തി ഗന്ധർവാസ് തേ ന സംശയഃ
28 തതോ മാം തേ ഫനേഷ്യന്തി കരിഷ്യന്തി ച തേ പ്രിയം

ധ്രുവം ച ശ്രേയസാ രാജാ യോഷ്ഠ്യതേ സഹ ബാസവൈഃ

അധ്യായം 24

1 [വൈ]

കീചകന്യ തു ഘാതേന സാനജന്യ വിശാം പതേ
അത്യഹിതം ചിന്തയിത്യാ വ്യസ്മയന്ത പൃഥഗ്ജനാഃ
2 തസ്മിൻ പുരേ ജനപദേ സഞ്ജൽപോ ിഭ്രച് ച സർവശഃ
ശൗര്യാദ് ധി വല്ലഭോ രാജേണാ മഹാസത്ത്വശ് ച കീചകഃ
3 ആസീത് പ്രഹർതാ ച നൃണാം ദാരാമർശീ ച ദുർമതിഃ
സ ഹതഃ ഖല്യ പാപാത്മാ ഗന്ധർവൈർ ദൃഷ്ടുപുരുഷഃ
4 ഇത്യ് അജൽപൻ മഹാരാജൻ പരാന്വീക വിശാതനം
ദേശേ ദേശേ മനുഷ്യാശ് ച കീചകം ദൃഷ്ട്യർഷണം
5 അഥ വൈ ധാർതരാഷ്ട്രേണ പ്രയുക്താ യ ബഹിശ്ചരാഃ
മൃഗയിത്യാ ബഹുൻ ഗ്രാമാൻ രാഷ്ട്രാണി നഗരാണി ച
6 സംവിധായ യഥാദിഷ്ടം യഥാ ദേശപ്രദർശനം
കൃതചിന്താ ന്യവർത്തന്ത തേ ച മാഗ പുരം പ്രതി
7 തത്ര ദൃഷ്ട്വാ തു രാജാനം കൗരവ്യം ധൃതരാഷ്ട്ര ജം
ദോർണ കർണ കൃപൈഃ സാർധം ഭീഷ്മേണ ച മഹാത്മനാ
8 സംഗതം ഭ്രാതൃഭിശ് ചാപി ത്രിഗർഭൈശ് ച മഹാരഥൈഃ
ദുര്യോധനം സഭാമധ്യേ ആസീനം ഇദം അബ്രുവൻ
9 കൃതോ ിസ്താഭിഃ പരോ യത്തസ് തേഷാം അന്വേഷണേ സദാ
പാണ്ഡവാനാം മനുഷ്യേഭ്യ തസ്മിൻ മഹതി കാനനേ
10 നിർജനേ മൃഗസങ്കീർണേ നാനാദ്രുമലതാവൃതേ
ലതാപ്രതാന ബഹുലേ നാനാഗുൽമസമാവൃതേ
11 ന ച വിദ്മോ ഗതാ യേന പാർഥാഃ സ്യൂർ ദൃഢവിക്രമാഃ
മാർഗമാണാഃ പദന്യാസം തേഷു തേഷു തഥാ തഥാ
12 ഗിരികൂടേഷു തുംഗേഷു നാനാജനപദേഷു ച
ജനാകീർണേഷു ദേശേഷു ഖർവടേഷു പരേഷു ച
13 നരേഭ്യ ബഹുശോ ിനൃഷ്ട്വാ നൈവ വിദ്മശ് ച പാണ്ഡവൻ
അത്യന്തഭാവം നഷ്ടാസ് തേ ഭദ്രം തുഭ്യം നരർഷഭ
14 വർത്മാന്യ് അന്വീഷ്യമാണാസ് തു രഥാനാം രഥസത്തമ
കം ചിത് കാലം മനുഷ്യേഭ്യ സ്മൃതാനാം അനുഗാ വയം
15 മൃഗയിത്യാ യഥാന്യായം വിദിതാർഥാഃ സ്മൃ തത്ത്വതഃ
പ്രാപ്താ ദ്വാരവതീം സ്മൃതാ ജ്വതേ പാർഥൈഃ പരന്തപ
16 ന തത്ര പാണ്ഡവാ രാജൻ നാപി കൃഷ്ണാ പതിവ്രതാ

സർവ്വമാ വിപ്രനഷ്ടാസ് തേ നമസ് തേ ഭരതർഷഭ
 17 ന ഹി വിദ്മോ ഗതിം തേഷാം വാസം വാപി മഹാത്മനാം
 പാണ്ഡവാനാം പ്രവൃത്തിം വാ വിദ്മഃ കർമാപി വാ കൃതം
 സ നഃ ശാധി മനുഷ്യേഭ്യ അത ഊർധ്വം വിശാം പതേ
 18 അന്വേഷണേ പാണ്ഡവാനാം ഭൂയഃ കിം കരവ്യാമഹേ
 ഇമാം ച നഃ പ്രിയാം ഈക്ഷ വാചം ഭദ്രവതീം ശുഭാം
 19 യേന ത്രിശർത്താ നികൃതാ ബലേന മഹതാ നൃപ
 സൃതേന രാജേണാ മത്സ്യസ്യ കീചകേന മഹാത്മനാ
 20 സ ഹതഃ പതിതഃ ശേതേ ഗന്ധർവൈർ നിശി ഭാരത
 അദൃശ്യമാനൈർ ദൃഷ്ടാത്മാ സഹ ഭ്രാന്തഭിർ അച്യുത
 21 പ്രിയം ഏതദ് ഉപശ്രുത്യ ശത്രുണാം തു പരാഭവം
 കൃതകൃത്യം ച കൗരവ്യ വിധത്വ യദ് അനന്തരം

അധ്യായം 25

1 [വൈ]

തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ ശ്രുത്വാ തേഷാം വചസ് തദാ
 ചിരം അന്തർ മനാ ഭൂത്വാ പ്രത്യവാച സഭാ സദഃ
 2 സുദഃഖാ ഖലു കാര്യാണാം ഗതിർ വിജ്ഞാതും അന്തതഃ
 തസ്മാത് സർവേ ഉദീക്ഷധം ക്വ ന സ്യഃ പാണ്ഡവാ ഗതാഃ
 3 അൽപാവശിഷ്ടം കാലസ്യ ഗതഭൂയിഷ്ടം അന്തതഃ
 തേഷാം അജ്ഞാതചര്യായാം അസ്മിൻ വർഷേ ത്രയോദശേ
 4 അസ്യ വർഷസ്യ ശേഷം ചേദ് വ്യതിയുർ ഇഹ പാണ്ഡവാഃ
 നിവൃത്തസമയാസ് തേ ഹി സത്യവ്രതപരായണാഃ
 5 ക്ഷരത ഇവ നാഗേന്ദ്രാഃ സർവ ആശീവിഷോപമാഃ
 ദഃഖാ ഭവേയുഃ സംരണ്ണാഃ കൗരവാൻ പ്രതി തേ ശ്രുവം
 6 അർവാക് കാലസ്യ വിജ്ഞാതാഃ കൃച്ഛരൂപധരാഃ പുനഃ
 പ്രവിശേയുർ ജിതക്രോധാസ് താവദ് ഏവ പുനർ വനം
 7 തസ്മാത് ക്ഷിപ്രം ബുഭുസധം യഥാ നോ ിത്യന്തം അവ്യയം
 രാജ്യം നിർദ്വന്ദ്വം അവ്യഗ്രം നിഃസപതം ചിരം ഭവേത്
 8 അഥാബ്രവീത് തതഃ കർണഃ ക്ഷിപ്രം ഗച്ഛന്തു ഭാരത
 അന്യേ ധൂർത്തരാ ദക്ഷാ നിദൃതാഃ സാധുകാരിണഃ
 9 ചരതു ദേശാൻ സംവീതാഃ സ്തിതാഞ് ജനപദാകലാൻ
 തത്ര ഗോഷ്ടീഷ്യ് അഥാന്യാസു സിദ്ധപ്രവ്രജിതേഷു ച
 10 പരിചാരേഷു തീർഥേഷു വിവിധേഷ്യ് ആകരേഷു ച
 വിജ്ഞാതവ്യാ മനുഷ്യൈസ് തൈസ് തർകയാ സുവിനീതയാ
 11 വിവിധൈസ് തത്പരൈഃ സമ്യക് തജജ്ഞൈർ നിപുണ സംവൃതൈഃ
 അന്യേഷുവ്യാഗ് ച നിപുണം പാണ്ഡവാഗ് ഛരണവാസിനഃ
 12 നദീ ക്ഷേജേഷു തീർഥേഷു ഗ്രാമേഷു നഗരേഷു ച
 ആശ്രമേഷു ച രമ്യേഷു പർവതേഷു ഗുഹാസു ച
 13 അഥാഗ്രജാനന്തരജഃ പാപഭാവാനന്തരാഗിണം
 ജ്യേഷ്ഠം ദുഃശാസനസ് തത്ര ഭ്രാതാ ഭ്രാതരം അബ്രവീത്
 14 ഏതച് ച കർണോ യത് പ്രാഹ സർവം ഈക്ഷാമഹേ തഥാ
 യഥോദ്ദീഷ്ടം ചരാഃ സർവേ മൃഗയന്തു തതസ് തതഃ
 ഏതേ ചാന്യേ ച ഭൂയാംസോ ദേശാദ് ദേശം യഥാവിധി
 15 ന തു തേഷാം ഗതിർ വാസഃ പ്രവൃത്തിഗ് ചോപലഭ്യതേ
 അത്യാഹിതം വാ ഗുഡ്ഘാസ് തേ പാരം വോർമിമതോ ഗതാഃ

16 വ്യാലൈർ വാപി മഹാരണ്യേ ഭക്ഷിതാഃ ശൂരമാനിനഃ
അഥ വാ വിഷമം പ്രാപ്യ വിനഷ്ടാഃ ശാശ്വതീഃ സമാഃ
17 തസ്യാൻ മാനസം അവ്യഗ്രം കൃത്വാ ത്വം കുരുനന്ദന
കുരു കാര്യം യഥോത്സാഹം മന്യസേ യൻ നരാധിപ

പ്രസാധകർ

സാജിഭക്തം

